PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 60 lir

Leto XXIII. Št. 228 (6812)

TRST, sreda, 27. septembra 1967

PODJETJE ZA PTT PROMET KNJIŽNICA KOPER

SPREJET ZAKON O NADZORSTVU NAD OROŽJEM

Moro je posredoval v sporu bolnišnic z zavarovalnimi ustanovami

Obstrukcija desnice glede zakonskega predloga o volitvah v deželah - Poročilo Tavianija o kriminaliteti - Poročilo o položaju IRI

RIM, 26. — Predsednik vlade je sklical danes dve važni medministrski zasedanji. Predvsem je razpravljal s predsedniki bolnišnic o kritičnem finančnem položaju. Predsednik FIRAO Lani je po sestanku dejal, da so sklenili počakati, da se vrne zakladni minister Colombo, medtem pa bodo imeli več sestankov z ministrom za delo Boscom. Gre za 238 milijard lir dolgov zavarovalnih ustanov bolnišnicam, ki zahtevajo, da se vsaj izplača prvi obrok 80 milijard lir.

Na sestanku z Morom je bilo govora tudi o nepravilnostih italijanskega avtomobilskega kluba, zaradi česar se ministri ne bodo udeležili kongresa, ki bo v kratkem. Sklenili so ustanoviti medministrsko preiskovalno komisijo, ki naj ugotovi razne nepravilnosti. Na tretjem sestanku pa so razpravljali o vseh gospodarskih vprašanjih, ki jih morajo rešiti v prihodnjih mesecih. Minister za proračun Pieraccini je v tej zvezi izjavil, da gre za politiko juga, razvoj zunanje trgovine s tujino, razvoj industrijskih investicij in investicij podjetij z državno udeležbo.

Senat je odobril nov zakon o nadzorstvu nad orožjem. Proti zakonu so glasovali samo komunisti ter psiupovci. Minister za notranje zadeve Taviani je ob tej priložnosti obširno govoril o kriminaliteti v Italiji in navedel dokaj optimistične podatke. Glede gangsterstva novega tipa je dejal, da ne gre za italijanski temveč evropski pojav, in navedel vrsto podatkov, ko je policiji uspelo prijeti zločince. Stanje na Sardiniji je težavno in ga ni mogoče rešiti samo s policijskimi ukrepi. Tudi tu pa je mnenja, da se stanje normalizira. Po ministrovih izjavah pa je skoraj v celoti uspelo zatreti mafijo na Siciliji tudi s pomočjo parlamentarne preiskovalne komisije. Borba z neonacističnim terorizmom pa bo še dolga in težavna.

V poslanski zbornici je prišlo do obstrukcije desnice pri razpravi o zakonu o volitvah v deželne svete. Misovski poslanci so zahtevali več glasovanj, končno pa so ugotovili, da v avorani ni prisotno zadostno število poslancev, zaradi česar so morali sejo prekiniti za dobro uro in danes je govoril samo en govornik.

Predsednik IRI prof. Petrilli je imel danes tradicionalno tiskovno konferenco o bilanci IRI za lansko leto. Konferenca je bila tokrat tri mesece kasneje kot običajno, kar je Petrilli obrazložil s potrebo, da se prej razčisti vprašanje Alfasud. Med številnim navajanjem raznih načrtov je tudi dejal, da bodo nadaljevali program preureditve ladjedelniške industrije in da bodo uresničili tovarno «Grandi Motori». Pri tem ni točneje navedel, kje bodo to tovarno zgradili, in to ne izhaja iz skrčenega agencijskega poročila.

Zahodnoberlinski župan odstopil

BERLIN, 26. — Zahodnoberlinski župan Heinrich Albertz je danes poslal pismo predsedniku občinske skupščine, s katerim sporoča svojo ostavko. Albertz je bil izvoljen za župana konec lanskega leta, ko je prejšnji župan Brandt prevzel mesto zunanjega ministra v bonski vladi. Ostavko so sporočili tudi drugi člani berlinskega senata. Zdi se, da so nastale težave v socialdemokratski stranki za imenovanje odbornika za notranje zadeve, ki naj nadomesti odbornika, ki je odstopil 19. t.m. Odstopivšega odbornika so kritizirali zaradi obnašanja policije med študentovskimi demonstracijami ob obisku perzijskega šaha. Verjetno se bo kongres socialdemokratske stranke v Berlinu sestal pred določenim časom, da določi novega župana.

Sporazum SZ - Avstrija o metanovodu

DUNAJ, 26. — Med Sovjetsko zvezo in Avstrijo so sprejeli okvirni sporazum za dobavo sovjetskega naravnega plina po orjaškem plinovodu med Sibirijo in Trstom. Še vedno pa se niso dogovorili za cene in za kreditne pogoje. V začetku bo Avstrija sprejela okrog 1500 milijonov kub. metrov sovjetskega plina letno, v zamenjavo pa bo dobavila cevi. Vzporedno s tem so v teku tudi pogajanja med avstrijsko državno pokrajinsko družbo in italijansko ENI. V bistvu gre za razdelitev sovjetskih dobav, katerih vrednost bo dosegla okrog 26 milijard lir. Glavno težavo predstavljajo cene, ker zahteva Sovjetska zveza približno 500 lir za tono plina več, kot ponujajo Avstrijci.

ZASEDANJE SKUPŠČINE ZDRUŽENIH NARODOV

Delovna večerja «velikih» pri U Tantu
Brown sprejema Beblerjev predlog o Vietnamu

Velika Britanija ne odobrava povečanja ozemlja kot rezultat vojne

NEW YORK, 26. — Danes je bila pri tajniku OZN U Tantu napovedana «delovna večerja», katere so se udeležili zunanji ministri Dean Rusk, Gromiko, Brown in de Murville. Že v teku dneva se je Dean Rusk pogovarjal z U Tantom, jutri pa bo Gromikov gost na sedežu sovjetske delegacije.

Včerajšnji pogovor Deana Ruska in Gromika je trajal približno dve uri in pol. Zvedelo se je, da sta govorila predvsem o pogodbi proti širjenju jedrskega orožja, o Srednjem vzhodu ter o odnosih med obema državama. Zatrjuje se, da nista govorila o Vietnamu. Gromiko je izjavil, da je šlo za «pojasnitev stališč» ter da je bilo potrebno razpravljati o raznih vprašanjih.

Med drugimi govorniki je na današnji jutranji seji glavne skupščine OZN govoril tudi britanski zunanji minister Brown. Izjavil je, da bi se morala takoj začeti mirovna pogajanja o Vietnamu, ki naj bi se začela, ne da bi čakali konec bojev. Dejal je, da bi morala hanojska vlada «jasno povedati, kaj bi storila, če bi Washington ustavil bombardiranje Severnega Vietnama». Dodal je, da bi na podlagi ženevskih sporazumov lahko našli rešitev, ki bi vsebovala štiri temeljna načela: ustavitev sovražnosti, pogajanja, končna politična ureditev, mednarodna odobritev sporazumov, ki bi jih podpisale prizadete stranke.

Brown je dalje izjavil, da bo njegova vlada podprla vsako pobudo, ki bi omogočila napredovanje. Naklonjena je U Tantovim mirovnim poskusom in je pripravljena sodelovati na sestanku s predstavniki SZ, Indije, Kanade in Poljske, kakor je predlagal predsednik svetovne zveze združenj OZN dr. Aleš Bebler.

Glede Srednjega vzhoda je angleški minister izjavil, da je naklonjen rešitvi, ki naj se doseže v okviru OZN, ter da je treba izraelsko-arabski spor znova prepustiti varnostnemu svetu. Ponovil je, da britanska vlada ne sprejema ozemeljskega povečanja neke države kot rezultata vojne. Predlaga imenovanje posebnega odposlanca Združenih narodov na Srednjem vzhodu, zahteva, naj se odprejo mednarodne vodne poti vsem ladjam ter naj se iščejo nove metode za rešitev vprašanja arabskih beguncev. Dalje poudarja, da Izrael ne sme storiti nič takega, kar lahko prejudicira status Jeruzalema.

Brown je izrekel zadovoljstvo nad napredovanjem v Ženevi glede pogodbe proti širjenju jedrskega orožja. O Gibraltarju je izrekel prepričanje, da bosta Velika Britanija in Španija nadaljevali pogajanja. V zvezi z Južno Afriko je izjavil, da je za londonsko vlado politika apartheida «obsojanja vredna», toda ne more in noče začeti «gospodarske vojne». Tudi glede Rodezije izključuje Velika Britanija silo, čeprav «se ne misli umakniti in želi častno rešitev». Velika Britanija namreč ne bi sprejela neodvisnosti Rodezije, če ne bi ta bila sprejemljiva za vse rodezijsko ljudstvo.

Govoril je tudi o kitajskem predstavništvu v OZN in izjavil: «Kljub hudim posledicam nekaterh nedavnih dogodkov v kitajsko-britanskih odnosih smo vedno mnenja, da bi morali Kitajsko ljudsko republiko sprejeti v to skupščino. Neskončno izključevanje Kitajske iz mednarodne skupnosti ne bo koristilo niti državam, ki jih predstavljamo tu, in tudi ne kitajskemu narodu.»

Hanoj o izjavah Goldberga

HANOJ, 26. — Glasilo severnovietnamske komunistične stranke «Nan Dan» piše, da Goldbergove izjave o Vietnamu v Združenih narodih niso nič drugega nego «nova ameriška spletka, katere namen je prikriti ameriško napadalno politiko v Vietnamu in varati javno mnenje». V članku je rečeno, da je Goldberg v svojem govoru zopet nesramno trdil, da se mora vietnamsko ljudstvo ukloniti ameriškim pogojem, preden ZDA ustavijo bombardiranje Severnega Vietnama.

«Vietnamsko ljudstvo, dodaja list, se nima o čem pogajati. Kar se tiče razgovorov, je odvisno od ZDA in od njihove napadalne politike, če bodo ti pomembni ali ne.» List poudarja, da je konec vojne povezan z naslednjimi ameriškimi ukrepi: konec napada, umik ameriških čet iz Južnega Vietnama, brezpogojni konec bombardiranja Severnega Vietnama, priznanje južnovietnamske narodnoosvobodilne fronte kot edine prave predstavnice južnovietnamskega ljudstva, vietnamsko ljudstvo naj ima možnost samo reševati svoje zadeve.

Ameriška letala so danes bombardirala kraje 20 kilometrov severno od Hanoja. Včeraj so osvobodilne sile izstrelile na ameriško oporišče Kon Tien okoli tisoč topovskih in možnarskih strelov. Po ameriških podatkih sta bila dva ameriška vojaka ubita, 202 pa ranjena. To je dosedanje najhujše obstreljevanje tega ameriškega oporišča. Ameriški bombniki «B 52» so sinoči in davi izvršili štiri bombne napade na severnovjetskamke položaje severno od demilitariziranega področja.

Po požaru na ladji «Trebinje»

REKA, 26. — Po informacijah, ki jih je prejela Jugolinija na Reki iz Durbana, se ladja «Trebinje» ni potopila, temveč jo je močni jugozahodni veter potisnil proti obali. V sporazumu z Jugolinijo je proti ladji odplul nemški remorker, ki bo skušal ladjo navezati in pripeljati v najbližje pristanišče. Po pregledu ladje, če se prej ne bi potopila, bo Jugolinija sklenila, kaj storiti z njo. Ladja je zavarovana za 1,3 milijona funtov šterlingov. Poleg tega je bilo na ladji tovora v vrednosti okrog 550.000 funtov šterlinogv. Vsi člani posadke «Trebinja» so se sinoči srečno izkrcali v Durbanu, od koder se bodo v nekaj dneh vrnili v domovino.

Delovni kolektiv «Jugolinije» je sklenil predlagati predsedniku republike, da se v znak zahvale za pomoč pri reševanju jugoslovanskih mornarjev odlikuje holandski kapitan K. J. Bower, ki je izgubil življenje pri nesebičnem zavzemanju, da se mornarji «Trebinje» rešijo. Kapitan Bower je zapustil ženo in dva otroka.

SANTIAGO, 26. — Davi je bil v srednjem Čilu močan potres. Do sedaj ni poročil o žrtvah ali škodi Središče potresa je bilo na goratem področju 80 kilometrov jugovzhodno od Santiaga.

POLITIČNI RAZGOVORI MED OBISKOM V AVSTRALIJI

Zdravice Saragata, Holta in predstavnika opozicije

Podpisali so novo obsežno pogodbo glede emigrantov - Dolg razgovor o perečih mednarodnih vprašanjih med zunanjima ministroma

CANBERRA, 26. — Današnji dan obiska predsednika republike Saragata v Avstraliji je bil zelo naporen. Dopoldne se je začel s položitvijo venca na spomenik padlih avstralskih vojakov v obeh svetovnih vojnah. Popoldne se je Saragat udeležil svečanega kosila, ki ga je priredila avstralska vlada na sedežu parlamenta. Ob tej priložnosti je najprej spregovoril ministrski predsednik Holt, ki se je omejil na vezi, ki povezujejo Italijo in Avstralijo, in na skupno sodelovanje v okviru Organizacije združenih narodov. Za njim je spregovoril predstavnik laburistične opozicije Witlam, ki je zelo podrobno orisal prispevek Italijanov pri razvoju Avstralije.

Predsednik Saragat je imel daljši govor in tudi on je pričel z obravnavo dvostranskih odnosov, nato pa je omenil nekatera pomembna politična vprašanja. Tako je izključil možnosti, da bi skupno evropsko tržišče lahko privedlo do protekcionistične involucije in da Italija želi evropsko enotnost, ki bo odprta za sodelovanje z vsemi državami sveta, še zlasti s Commonwealthom. Poudaril je veliko vlogo OZN in omenil zaupanje Italije in Avstralije do zavezništev, katerim pripadata. Glede azijskega jugovzhoda pa je dejal, da gre za eno najresnejših sedanjih žarišč in da je italijansko stališče povsem znano. Popoldne so minister Fanfani, avstralski minister za zunanje zadeve Hasluck in avstralski minister za emigracijo Snedden podpisali sporazum o emigraciji, ki vsebuje 38 členov. Fanfani se je že dopoldne sestal z avstralskim zunanjim ministrom, s katerim sta razpravljala o vrsti mednarodnih političnih vprašanj. Avstralijo je predvsem zanimala kriza na Srednjem vzhodu, kjer je življenjsko zainteresirana za plovbo skozi Sueški prekop. Popoldne pa je Fanfani prisostvoval zasedanju odbora za zunanjo politiko. Razpravljali so o vprašanj vzhod-zahod, o južni Evropi in evropskem združevanju. Minister Hasluck je ponovil znano avstralsko dokaj trdno stališče glede Vietnama in izključil možnost popuščanja. Glede evropskega združevanja pa je bilo govora o spremenjenem avstralskem stališču, ki ni več tako negativno glede vključitve Velike Britanije.

Tito odlikoval Roberta Duccija

BEOGRAD, 26. — Predsednik republike je sprejel danes na poslovilnem obisku dosedanjega italijanskega veleposlanika v Beogradu Roberta Duccija in njegovo soprogo. Ob tej priložnosti je predsednik Tito izročil Ducciju za zasluge v razvoju in utrditvi miroljubnega sodelovanja in prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo Red jugoslovanske zastave z lento. Italijanski veleposlanik Roberto Ducci in njegova soproga sta priredila v veleposlaništvu poslovilni sprejem, na katerem so bili zastopniki zveznega izvršnega sveta v državnem tajništvu za zunanje zadeve, člani diplomatskega zbora in druge ugledne osebnosti Beograda. Na sprejemu sta bila tudi skrski patriarh German in katoliški nadškof Beograda dr. Bukafko.

BEOGRAD, 26. — Predsednik republike maršal Tito je odlikoval državnega tajnika za zunanje zadeve in politične posle republike San Marina prof. Federica Bigija z Redom jugoslovanske zastave z lento. Visoka jugoslovanska odlikovanja so prejeli tudi ostali člani spremstva Bigija, ki je danes odpotoval v Split in Dubrovnik, od koder so bo jutri vrnil v Italijo.

UMRL JE IVAN REGENT

LJUBLJANA, 26. — V bolnici «Peter Držaj» v Ljubljani je danes dopoldne v 84. letu starosti umrl Ivan Regent dolgoletni član CK ZKJ in CK ZK Slovenije.

Ob vesti o smrti Ivana Regenta je bil imenovan 19-članski pogrebni odbor, ki ga med drugimi sestavljajo France Bevk, dr. Marjan Brecelj, Franc Leskošek, Mijalko Todorović, dr. Jože Vilfan, Branko Babič, Franc Štoka, Lidija Šentjurc, Albert Jakopič, Jožko Štrukelj, Franc Kimovec, Franc Perovšek in drugi. Posmrtni ostanki Ivana Regenta bodo postavljeni na katafalk v veliki dvorani izvršnega sveta skupščine Slovenije v četrtek od 9. do 12. ure, kjer se bodo od Ivana Regenta poslovili delovni ljudje in zastopniki delovnih in družbenih organizacij in številni njegovi prijatelji, sodelavci in znanci. Ivan Regent bo z največjimi častmi položen k večnemu počitku v četrtek ob 15.30 na Žalah.

Brž ko so zvedeli za smrt Ivana Regenta, so soprogi pokojnega Malki brzojavno izrekli sožalje predsednik republike in njegova soproga, tajnik izvršnega komiteja CK ZKJ Mijalko Todorović, predsednik skupščine Slovenije Sergej Kraigher, Lidija Šentjurc in številni drugi. Predsednik republike maršal Tito in CK ZKJ je brzojavno izrekel sožalje tudi CK ZK Slovenije.

Ivan Regent se je rodil 24. januarja 1884 na Kontovelu pri Trstu, kjer je končal osnovno šolo. Zelo zgodaj — v 18. letu — je bil Regent že v organizaciji Jugoslovanske socialistične stranke v Trstu in hitro je bil izvoljen v njeno vodstvo za Primorsko. Do leta 1914 je opravljal dolžnost tajnika političnega odbora.

Leta 1905 je Regent v Trstu osnoval delavsko prosvetno društvo in prvo slovensko ljudsko univerzo «Ljudski oder», ki so ga fašisti leta 1921 uničili. Leta 1908 je Regent prav tako v Trstu začel izdajati «Delavski list», organ primorskih socialistov. Na kongresu tržaškega političnega odbora jugoslovanske socialistične stranke je bil Regent 1914 izvoljen za člana izvršnega odbora in za predsednika.

Prva leta vojne so prekinila revolucionarno delo Regenta. Ko je postalo jasno, da bodo velike sile Julijsko krajino izročile Italiji, je Ivan Regent, izhajajoč s stališča, da mora biti delavsko gibanje v vsaki državi enotno, predlagal priključitev k socialistični stranki Italije, na katere kongresu je bil leta 1919 izvoljen za člana centralnega vodstva. Ivan Regent je bil med ustanovitelji Komunistične partije Italije, za katere osnovanje so na njegovo pobudo glasovale vse slovenske in hrvatske sekcije socialistične stranke na Primorskem. Po nalogu KPI je Regent, leta 1924 emigriral iz Trsta v Ljubljano in v Pariz, kjer je kot funkcionar KPI delal do novembra 1930. V Ljubljani in Parizu je Regent nadaljeval izdajanje lista «Delo».

Od leta 1931 do 1944 je Regent po sklepu KPI bil v Sovjetski zvezi kot član tajništva mednarodne Rdeče pomoči. Od leta 1932 do 1941 je vodil jugoslovansko sekcijo pri zavodu za prevajanje marksistične literature in bil urednik slovenskih prevodov. Bil je tudi predavatelj na komunistični univerzi narodnih manjšin zahoda. Od leta 1941 do vrnitve v Jugoslavijo leta 1944 je bil Regent član vseslovanskega odbora in voditelj slovenske emisije radia Moskve.

Po vrnitvi v Jugoslavijo je Ivan Regent odšel v Trst, kjer je bil izvoljen za člana CK KP Svobodnega tržaškega ozemlja, toda zaradi politične stavke, ki je trajala dvanajst dni, je moral leta 1946 Trst zapustiti. V Sloveniji je Ivan Regent opravljal najodgovornejše politične in državne funkcije. Bil je minister v vladi Slovenije, podpredsednik prezidiuma socialistične republike Slovenije, član izvršnega sveta, poslanec zvezne in republiške skupščine.

Od leta 1945 do smrti je bil Ivan Regent član CK ZK Slovenije, a od leta 1948 član njegovega političnega biroja odnosno izvršnega komiteja. Na 5. kongresu je bil izvoljen tudi za člana CK KP Jugoslavije. V teh letih je bil izvoljen še za člana zveznega in glavnega odbora socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Z 80. letom svojega življenja je bil Regent upokojen.

Ivan Regent je nosilec najvišjih jugoslovanskih odlikovanj: Reda junaka socialističnega dela, Reda narodne osvoboditve, Reda zaslug za narod I. stopnje, Reda bratstva in enotnosti I. stopnje, Partizanske spomenice 1941.

Izrazi sožalja iz Trsta

Vest o smrti Ivana Regenta, kontovelskega rojaka, velikega človeka in zaslužnega borca za pravice delovnih ljudi, je bridko odjeknila tudi na našem področju, kjer je bil zlasti v razdobju pred prvo in po prvi svetovni vojni izredno zaslužen in kjer se je čutil njegov pozitiven vpliv vse do sedanjega razdobja. Še živi mnogo ljudi, ki so ga dobro poznali ne samo kot velikega politika temveč tudi kot srčno dobrega človeka.

Slovenska kulturno gospodarska zveza je takoj poslala vdovi sožalno brzojavko, kot tudi brzojavko centralnemu komiteju Zveze komunistov Slovenije, katerega dolgoletni vplivni član je bil. Zveza je sestavila delegacijo, ki jo bo vodil predsednik Boris Race in ki se bo poklonila njegovemu spominu na zadnji poti v četrtek.

Na pogreb bodo odšle tudi druge delegacije. Slovenska prosvetna zveza bo počastila spomin pomembnega kulturnega in prosvetnega delavca, ki je zaoral globoko brazdo v napredno prosvetno življenje na našem področju. Slovensko gledališče se s hvaležnostjo spominja obsežnega dela, ki ga je prispeval pri gradnji Kulturnega doma v Trstu, saj je dolgo let predsedoval odboru za pomoč, ki je nabiral sred stva v matični domovini in ki je gradnjo dokončno omogočil. Primorski dnevnik pa se spominja svojega sotrudnika, ki je mnogokrat s tehtno pisano besedo sodeloval v našem listu.

Regentova smrt je globoko odjeknila v vseh naprednih in antifašističnih krogih na Tržaškem, o čemer pričajo sožalne brzojavke PSI-PSU, tržaške federacije KPI in deželnega odbora KPI.

Slovenska kulturno - gospodarska zveza je ob smrti Ivana Regenta poslala centralnemu komiteju ZKJ sledečo brzojavko:

Smrt tovariša Ivana Regenta ni težka izguba samo za splošno in slovensko delavsko gibanje temveč še zlasti za nas Slovence v Italiji. Na narodnostno mešanem in zato politično občutljivem ozemlju je skozi vse življenje znal pravilno uskladiti borbo za socialne pravice človeka z borbo za narodnostne pravice Slovencev.

Njegova prisrčna človeška toplina, humani odnos do vseh, ki pa mu ni branil odločnega načelnega nastopa, je vsakogar osvajal. Zato so ga imele slovenske in italijanske množice rade.

Svoje sposobnosti je z vztrajnostjo zastavil za srčno in umsko izobrazbo delovnega človeka. Njegovo politično delo se je izpopolnjevalo z njegovo prosvetno dejavnostjo, publicistiko in s skrbjo za kulturno rast primorskih Slovencev.

Če je tržaški Slovenec nudil odpor pod fašizmom, če so se Slovenci in Italijani znašli v skupni antifašistični borbi pred drugo svetovno vojno in posebno med to vojno, je to tudi njegovo delo in zasluga.

Slovenci v Italiji bomo ohranili Ivana Regenta v trajnem spominu, žalujemo za njim in hvaležni smo mu za vse, kar nam je nudil.

Iskreno sožalje izražamo centralnemu komiteju Zveze komunistov Slovenije ob izgubi njegovega zaslužnega člana.

Malki Regentovi, soprogi pokojnega, pa je SKGZ brzojavila:

Slovenci v Italiji Vam izrekamo ob izgubi Vašega življenjskega tovariša Ivana Regenta iskreno občuteno sožalje. Njegova dela bodo ohranila trajen spomin ne samo na velikega borca za pravice vseh delovnih ljudi, široko razgledanega kulturnega človeka, slovenskega prosvetarja in publicista, temveč tudi na dobrega človeka, predobrega tovariša, sina naše kraške zemlje, ki jo je ljubil in kateri je posvetil med svojim trdim življenjem velike napore.

Uredništvo Primorskega dnevnika je tudi poslalo brzojavko soprogi:

Pretresni sočustvujemo z Vami ob smrti tovariša Ivana Regenta, ki je pred več kot šestdesetimi leti pri tržaškem Rdečem praporu stopil na pot socialističnega časnikarstva. Da smo ga imeli pri našem listu za sodelavca, nam je še posebno v čast. Spoštljiv spomin nanj bo pri nas vedno živ.

Sekretar pokrajinske federacije KPI Paolo Sema je brzojavil centralnemu komiteju ZKJ in soprogi Malki. Prva brzojavka se glasi:

Močno prizadeti izražamo najgloblje sožalje ob izgubi dragega tovariša Regenta, doslednega borca za pravice delovnega človeka, demokracijo in socializem.

in druga:

Tržaški komunisti izražajo najgloblje sožalje ob izgubi nepozabnega tovariša Regenta, borca za napredek, demokracijo, mir in bratstvo med narodi.

Brzojavko je poslal tudi deželni odbor KPI.

V imenu PSU je pokrajinski sotajnik Pittoni brzojavil:

Potrti ob izgubi Ivana Regenta, pionirja tržaškega socializma ter odločnega antifašističnega borca, izražamo iskreno sožalje in prosimo, da ga sporočite tudi družini.

Vedno je hudo, ko ti kruta in neizprosna smrt iztrga iz svoje sredine prijatelja, ki si ga rad imel, spoštoval in cenil kot iskrenega in značajnega moža, ki je v svojem hotenju združeval le pozitivne človeške lastnosti.

Tovariš Ivan Regent pa ni bil samo človek v popolnem pomenu te besede, bil je predvsem borec za pravice zatiranih in izkoriščanih, za lepše in boljše življenje delovnih ljudi. Skoraj sedemdeset let je vse svoje sile posvetil boju za lepši jutrišnji svet, za svobodo in dostojanstvo človeka. Zato ti je dvakrat hudo, ko prizorišče življenja zapušča človek, ki ni bil samo tvoj prijatelj, temveč človek, ki je vse svoje življenjske sile daroval ideji napredka človeštva in tako postal simbol vseh delovnih ljudi.

Sin revnih slovenskih staršev iz neposredne tržaške okolice je Ivan Regent že v zgodnji mladosti občutil vse tegobe življenja in krivice delovnih ljudi. Prebujajoče se delavsko gibanje Trsta na prelomu iz 19. v 20. stoletje ga je že v mladih letih pritegnilo v svoje vrste; začel je svojo pot borca za pravice delovnih ljudi. S svojo aktivnostjo in inteligenco se je kmalu povzpel v vodstvo tržaškega delavskega gibanja in se razvil v enega najsposobnejših delavskih voditeljev tedanjega časa.

Z bojem proti malomeščanskim nacionalističnim vplivom je postal ideolog tržaškega delavskega gibanja. Stičišče dveh narodov na Tržaškem je Regentu nujno narekovalo potrebo po oblikovanju načelnega stališča delavskega gibanja do nacionalnega vprašanja. Dosledno je zagovarjal stališče, da delavsko gibanje ne more zanikati obstoja nacionalnega vprašanja in pravice vsakega naroda do svobodnega nacionalnega razvoja. Odklanjal je vsak nacionalizem, ki je težil za hegemonijo nad drugim narodom, in zagovarjal popolno nacionalno enakopravnost. Tako je bil boj za nacionalno svobodo vsakega naroda za Regenta sestavni del boja vsakega delavskega gibanja in še posebej tržaškega. Tako je Internacionalizem, ki ni poznal meja v združevanju delavcev vsega sveta v skupen boj za njih pravice, pomenil Regentu istočasno boj vsakega naroda za svojo nacionalno svobodo, brez katere tudi ni svobode za delovne ljudi.

Posebno je Regent razumel potrebo po izobrazbi in kulturi delovnega človeka. Zato je neenehno organiziral izobraževalno in kulturno dejavnost v delavskem gibanju. Sam je neutrudno predaval delavcem. Razumel je, da bo le izobražen in kulturno razvit delavec politično zaveden in sposoben izbojevati in zgraditi novo družbo.

Ko je pod pritiskom italijanskega fašizma moral zapustiti Trst in oditi v emigracijo, je Regent vedno ostal dosleden svojim načelom. Tako je v Sovjetski zvezi, kjer je preživel petnajst let, ves čas dosledno deloval po ten načelih, ki si jih je izbojeval že na tržaškem področju, dokler se ni še pred osvobodilnim bojem 1944 vrnil v Jugoslavijo in doživel njeno dokončno osvoboditev.

Po vojni je vse svoje sile posvetil izgradnji nove Jugoslavije. Na raznih odgovornih mestih političnega in družbenega življenja je uresničeval svoje ideje, za katere se je boril vse svoje življenje. Do poslednjega dne v polni jesni svojega življenja ni poznal počitka. Nekaj dni pred svojo smrtjo je končal svojo zadnjo knjigo spominov, katere izdaje pa ni dočakal. V treh knjigah in četrti, ki bo izšla po njegovi smrti, nam je zapustil dokument svojega bogatega življenja. Ostal bo v zgodovini delavskega gibanja kot svetal lik doslednega borca za pravice delovnih ljudi.

BRANKO BABIČ

POLICIJA IDENTIFICIRALA VSE BANDITE

Prijeli 17-letnega bandita
Umrl je še eden od ranjenih

V Milanu in okolici pravo obsedno stanje

MILAN, 26. — Dramatično streljanje v Milanu je imelo še nadaljnje tragične posledice: danes zjutraj je umrl v bolnišnici 17-letni Giorgio Grossi, ki je bil hudo ranjen v glavo. Skupno so torej izgubile življenje tri osebe, 21 pa je bilo ranjenih, od katerih šest policijskih agentov.

Skoro istočasno, ko je Grossi izdihnil v bolnišnici, pa je policija v Turinu prijela drugega bandita, prav tako komaj 17 let starega fanta Donata Lopeza. Ujeli so ga na domu pri materi. Pri sebi je imel revolver in dinamitni naboj. Fant je bil včeraj laže ranjen v glavo, priznal je, da je sodeloval pri roparskem napadu. Uspelo mu je zbežati iz avtomobila in si je nato rano na glavi opral pri nekem vodnjaku ter se z avtobusom odpeljal domov. Poznali so ga kot pridnega fanta, nihče ni niti sumil, da se je povezal s tako krvoločnimi pajdaši .

Policija je torej do sedaj prijela dva bandita, identificirala pa je tudi ostala dva. Gre za Santa Notarnicolo iz Genove in Piera Cavallera iz Turina.

Pietro Cavallero ni bil do sedaj še nikoli obsojen in je povsem normalno živel s svojo ženo Anno Peronello, ki ima 24 let, in s katero se je poročil pred letom dni. Nekaj časa je bil sprevodnik na tramvaju, nato pa zastopnik nalivnih peres za družbo, katere lastnik je bil stric njegovega pajdaša Adriana Rovoletta. Od te trojice je samo ta imel ze opravka s policijo, in sicer je bil obsojen zaradi kraje čevljev in zaradi nenamernega umora pri avtomobilski nesreči. Bil je delavec FIAT, pevec v nočnem lokalu, šofer, gradbeni podjetnik, od lani pa je delal skupaj s stricem v tovarni nalivnih peres.

Policija je strica danes zaprla, ker je dobila dokaze, da je bil tudi on zapleten v številne rope, ki jih je izvršila trojica. Prijeti Adriano Rovoretto sedaj na policiji priznava celo vrsto roparskih napadov, o katerih se spomni tudi najmanjših podrobnosti. Skupno je do sedaj priznal, da so izvršili 19 napadov in naropali okrog sto milijonov lir.

Zadnji ropar je Sante Notarnicola, ki je zelo majhen, živel je v velikem stanovanju in se je ukvarjal predvsem z lepimi ženskami. Po vsem stanovanju so raztreseni kriminalni romani, našli pa so tudi okrog 300 najnovejših gramofonskih plošč. Tudi on je živel na zunaj dokaj skromno, ni dajal visokih napitnin, tako da ni vzbujal pozornosti.

Iz izpovedi obeh prijetih banditov izhaja, da se je trojka razširila v četverko samo v zvezi z včerajšnjim roparskim napadom. Trije banditi so se zanimali za mladega Lopeza in ko so ugotovili, da gre za dobro razvitega fanta, ki je igral nogomet in ki je imel odlične reflekse, so ga izbrali. Naredili so pravo šolo, tako da je izredno naglo lahko razstavil razne vrste orožja in da je odlično ravnal z orožjem. Menili so, da bi ga lahko v kritičnem trenutku porabili za poštarja in mu predali plen, saj bi se mladenič laže izmuznil.

Policija je v Mi.anu in po vsej Italiji izvedla izredno mobilizacijo, tako da je v Milanu pravo obsedno stanje. V tej zvezi je včeraj tudi prišlo do streljanja med policisti samimi in je bil pri tem lažje ranjen neki policist. Menijo, da je tudi ostalima dvema roparjema uspelo zbežati iz Milana, zato so zasledovanje razširili na celotno področje in so postavili nekak kordon tudi proti jugu, čeprav je malo verjetno, da bi ostala dva roparja nameravala zbežati na jug.

Zelo verjetno je, da so ju skoro imeli v rokah, ko so policaji na avto cesti Turin-Milan ustavili bel avto giulia z rimsko tablico. Agent javne varnosti je zahteval dokumente, avto pa je z veliko naglico odpeljal, nakar je agent začel streljati. Prišlo je do zapletenega zasledovanja, ko so karabinjerji uporabili helikopter, ki je sledil avtomobilu, na katerem pa so po poti tablico zamenjali. Končno so beli avtomobil našli zapuščen v pokrajini Vercelli. Karabinjerji so mnenja, da so na njem bili tihotapci in izključujejo možnost, da gre za osebe, ki so povezane z včerajšnjim ropom.

Šestnajst otrok se je zastrupilo z okuženim mlekom

TIJUANA (Mehika), 26. — Šestnajst otrok je umrlo, 30 pa jih je v smrtni nevarnosti, ker so pili okuženo mleko. Nekoliko laže je bilo zastrupljenih tudi nekaj odraslih. Drugih sto otrok pa zdravijo sedaj v zasilni bolnišnici, ki jo je pripravil Rdeči križ. Skupno kaže znake zastrupljenja 207 oseb. Delo zdravnikov je zelo težavno, ker niso še dokončno ugotovili vzrokov zastrupljenja. Poleg vzorcev mleka so poslali v analizo tudi nekatere organe, med katerimi obisti, ki so jih vzeli iz trupel mrtvih otrok. Oblasti so zaplenile v trgovirah vse količine mleka.

SKOPJE, 26. — Aparati seizmološke postaje v Skopju so danes zjutraj ob 6.05 zabeležili potresni sunek jakosti 6-7 stopnje, ki je imel središče okrog mesta Kičeva. Potres je povzročil precej preplaha med prebivalci, ki so takoj zapustili svoje domove. Prizadejal je le manjšo škodo na hišah in porušil mnogo dimnikov.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 22.1, najnižja 17.2, ob 19. uri 20.4 stopinje, zračni tlak 1020.3 stanoviten, veter 3 km severozahodnik, vlaga 86 odst., nebo 3 desetinke pooblačeno, morje mirno, temperatura morja 22.4 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 27. septembra
Damijan
Sonce vzide ob 5,57 in zatone ob 17.55. Dolžina dneva 11,58. Luna vzide ob 22.44 in zatone ob 14,45.
Jutri, ČETRTEK, 28. septembra
Venčeslav

RAZPRAVA O ZAKONSKEM OSNUTKU V DEŽELNEM SVETU

Razvoj žlahtnih kultur v naši deželi zahteva večja sredstva in strokovnost

Svetovalci Škerk, Jarc in Pittoni so zahtevali, naj se nudi slovenskim kmetovalcem strokovna izobrazba v slovenščini

Na svoji včerajšnji seji je deželni svet v glavnem razpravljal o osnutku zakona glede ukrepov za razvoj žlahtnih kultur. Po uvodnem poročilu, ki ga je podal svetovalec De Biasio, se je v diskusiji oglasilo kar deset svetovalcev, in sicer Rinaldo Bertoli (PLI), Škerk (LSS), Cogo (KD), Jarc (KPI), Pittoni (PSU), Angeli (PSU), Moschioni (KPI), Del Gobbo (KD) in Bettoli (PSU). Razprava se bo nadaljevala na današnji seji in so se prijavili že štirje svetovalci.

Svetovalec De Biasio (KDD) je med drugim poudaril, da gre za zakon programskega značaja, ker upošteva gospodarske razmere našega kmetijstva in nakazuje smernice za njegov razvoj in specializacijo. V svojem poročilu je tudi navedel statistične podatke o dosedanji proizvodnji v naši deželi.

Svetovalec De Biasio (KD) je dejal, da ima ta zakon značaj predvolilnih obljub, da je nekakšna ponovitev zelenega načrta v zmanjšani obliki in da si kmetje ne smejo delati utvar.

Svetovalec Bertoli (PLI) je sam pomnil, da gre za važen zakon, ki ga bo dober del našega prebivalstva sprejel z odobravanjem, ker določa ukrepe za rešitev nekaterih nujnih problemov kmetijstva. Nato je pripomnil, da se je zlasti na Tržaškem in Goriškem, zaradi razvoja urbanističnih centrov in industrije, znatno skrčila površina dobre obdelovalne zemlje, zaradi česar je nujno potreben prehod od ekstenzivnega na specializirano kmetijstvo. Glede prodaje pridelkov ni težav, ker domača proizvodnja ne krije potrošnje, potrebno je da se skrčijo velike razlike med odkupnimi in prodajnimi cenami. Svetovalec Škerk je tudi dejal, da se bo z večjim razvojem žlahtnih kultur dvignil tudi zaslužek kmetovalcev, kar bo brezdvomno zadrževalo beg z zemlje. Glede nekaterih nujnih ukrepov pa je opozoril na nujnost rešitve vprašanja poljskih poti in namakanja zemljišč na Tržaškem. Navedel je tudi primer cene vode za namakanje vrtov, ki jo morajo vrtnarji plačati Acegatu po enaki ceni kot za domačo potrošnjo. Svetovalec Škerk je ponovil tudi svojo zahtevo za ustanovitev sperimentalnega vrtnarsko - cvetličarskega centra, kakor tudi zahtevo, da se imenujejo funkcionarji, uradniki in tehniki, ki obvladajo slovenski jezik, na vseh sektorjih in krajih, kjer živijo Slovenci. Ob koncu pa je še pripomnil, da sredstva, ki jih predvideva omenjeni zakonski osnutek (300 milijonov letno) nikakor ne bodo zadostovala in da je treba to vsoto zvišati že v samem začetku.

Svetovalec Boschi (MSI) je med drugim pripomnil, da morajo vsi ukrepi v korist kmetijstva predvsem težiti za tem, da se dvignejo dohodki kmetovalcev in tako izenači razlika z drugimi sektorji. Nato je dejal, da niso potrebni novi organizmi in da bi morali okrepiti ter razširiti delovanje obstoječih organizmov, kakor so na primer kmetijska nadzorništva. Dejal je še, da bi moral zakon določati večja sredstva če hočemo nekaj koristnega napraviti.

Svetovalec Jarc (KPI) je predvsem poudaril, da se zakonski osnutek tiče sektorja, ki lahko nudi dobre perspektive za gospodarstvo naše dežele. Vrtnarstvo in cvetličarstvo zavzemata vedno večje mesto v našem kmetijstvu, proizvodnja se je sicer znatno dvignila, toda tudi ta sektor proizvodnje spričo razmer ne more zdaj konkurirati s proizvodnjo drugih držav v okviru Skupnega evropskega tržišča.

Ena izmed ovir za razvoj tega sektorja kmetijstva je neurejen odnos med kmetijskimi proizvajalci in industrijci, ker kmetovalci nimajo nobene možnosti, da bi vplivali na določitev tržnih cen in na način odkupa pridelkov. Potreben je temeljit zakonski ukrep, ki naj bi uredil odnose med proizvajalci in industrijci. Razen tega pa je zelo občuteno pomanjkanje strokovnjakov, strokovnih zavodov ter strokovne izobrazbe. Svetovalec Jarc je nato omenil razmere na Goriškem in pripomnil, da bi se s primernimi in učinkovitimi ukrepi lahko še znatno povišala proizvodnja žlahtnih kultur. Pripomnil je še, da bi izvedba regulacijskega načrta za Gorico uničila intenzivno kmetijsko področje pri Standrežu, da so resne ovire za razvoj kmetijstva vojaške služnosti, da so nujno potrebni strokovni tečaji in zavodi in da je treba pri tem upoštevati etnični značaj kmetovalcev. Problemi so torej številni in ta zakon jih nikakor ne bo mogel rešiti, predvsem zaradi tega ker ne rešuje problema gospodarske in socialne strukture.

Svetovalec Pittoni (PSU) je v svojem govoru opozoril na nekatere značilnosti tega sektorja kmetijstva na Tržaškem. Dejal je, da zaradi skrčenosti površine (skupno 18.000 ha) ni kmetijstvo glavni gospodarski sektor, prav zaradi tega pa se že več časa opaža težnja po specializaciji. Tako je proizvodnja povrtnin na površini približno 400 ha dosegla vrednost 800 milijonov lir in krije 25 odst. tržaške potrošnje. Proizvodnja cvetlic se je zvišala od 21 milijonov lir leta 1949 zdaj na 80 milijonov letno.

Na Tržaškem ni veliko število kmetijskih proizvajalcev, ki se ukvarjajo samo s kmetovanjem, pač pa imamo večje število tistih, ki se poleg poklicnega dela v prostih urah in s pomočjo članov svoje družine ukvarjajo z obdelovanjem zemlje. Tudi le-ti morajo biti deležni prispevkov v okviru tega zakonskega osnutka. Svetovalec Pittoni je še pripomnil, da ne bodo potrebni samo prispevki za razvoj žlahtnih kultur, ampak da je predvsem potrebna specializacija proizvajalcev, in to s primernimi predavanji, tečaji, propagando in razgovori s strokovnjaki. Vse to pa bo rodilo uspeh, če jih bodo kmetovalci razumeli. Pri tem je treba upoštevati dejstvo, da so skoraj vsi kmetovalci na Tržaškem in dober del na Goriškem Slovenci. Uspeh bo dosežen le če bodo predavanja, tečaji itd. v jeziku, ki ga kmetje govorijo in bolje razumejo.

Svetovalec Angeli je dejal, da je to tretji ukrep dežele za razvoj kmetijstva, da se proizvodnja žlahtnih kultur mora zvišati, da je potrebno najti, razen 300 milijonov lir letno, še druga sredstva, tako da bodo ukrepi za razvoj žlahtnih kultur učinkoviti.

Svetovalec Moschioni je predvsem pripomnil, da se preveč opeva ta zakonski ukrep, ki je v manjšem okviru nekakšna ponovitev zelenega načrta, da je govora o prispevkih, ne pa o bistvenem vprašanju struktur in rešitvi osnovnih vprašanj, ki še tarejo naše kmetijstvo. Predvsem je treba rešiti osnovna vprašanja in nato bomo lahko govorili o učinkovitih ukrepih za razvoj kmetijstva.

Svetovalec Del Gobbo (KD) je predlagal, naj bi med žlahtne kulture vključili tudi tobak, ki bi ga lahko uspešno gojili zlasti v nižjem predelu Furlanije.

Svetovalec Bettoli (PSU) pa je med drugim pripomnil, da so sredstva, ki bodo na razpolago, skrajno nezadostna za vse ukrepe, ki jih predvideva zakonski ukrep za razvoj žlahtnih kultur.

V nedeljo v «Fenice» «Praznik krvodajalca»

Združenje dajalcev krvi v Trstu sporoča vsem svojim članom, da bo v nedeljo, 1. oktobra ob 9.30 v dvorani kina Fenice «Praznik krvodajalca». Med prireditvijo bodo najbolj požrtvovalni dajalci krvi, kot to predvideva statut, nagrajeni z značkami, kolajnami in diplomami.

Zaželena je prisotnost vseh krvodajalcev in njihovih družin.

Dr. Cappellini sprejel novega gen. konzula SFRJ inž. Marjana Tepino

Vladni komisar prefekt dr. Lino Cappellini je včeraj ob 11.30 sprejel novega generalnega konzula Socialistične federativne republike Jugoslavije v Trstu, inž. Marjana Tepino, ki se mu je predstavil.

PREDVČERAJŠNJIM PONOČI PRI PADRIČAH

Avtomobilist podrl žensko in ji povzročil hude poškodbe

Sprva se je zdelo, da ne bo nič hudega, pozneje pa so ugotovili, da si je ponesrečenka verjetno prebila lobanjo

Predsinočnjim se je na trbiški cesti v neposredni bližini električne centrale pri Padričah pripetila prometna nesreča, katere žrtev je postala 26-letna jugoslovanska begunka Andjelka Simunovič iz begunskega taborišča pri Padričah. Ko je hodila proti taborišču, jo je z avtom podrl neki avtomobilist. Pri nesreči se je Simunovičeva pobila po glavi in desni nogi, vendar se je sama pobrala in šoferju, ki se je ustavil in ji priskočil na pomoč, zatrdila, da ni nič hudega. Odklonila je njegovo pomoč in se napotila v taborišče, ne da bi avtomobilista povprašala za podatke, ne da bi si zapomnila številke evidenčne tablice avtomobila.

Kar pa se je spočetka zdela malenkost, se je kasneje izkazalo, da so hude poškodbe. Čez noč Simunovičeva zaradi bolečin ni mogla spati, zato je včeraj zjutraj ob 8.30 prišla v ambulanto taborišča in povedala, kaj se ji je pripetilo. Hitro so poklicali rešilni avto in Simunovičevo odpeljali v bolnišnico, kjer so jo nujno sprejeli na nevrokirurški oddelek s pridržano prognozo. Pri nesreči si je begunka verjetno prebila lobanjo, zadobila podplutbe po obrvih, sencih, ličnicah, udarce po levem uhlju z verjetnim krvavenjem iz ušesa, po prsih in desnem stegnu.

Simunovičeva je v bolnišnici ponovila, kaj se ji je pripetilo, zato so bili obveščeni agenti s komisariata na Opčinah, da bi našli za sedaj neznanega šoferja.

OKROGLA MIZA NA POBUDO TRŽAŠKIH ARHITEKTOV

Različna mnenja o zaščiti Krasa

Nekateri so bili mnenja, da bi to vprašanje urejevali ob sodelovanju italijanskih in jugoslovanskih strokovnjakov

Sinoči je bila v mali dvorani Krožka za kulturo in umetnost na Trgu Verdi «okrogla miza» o vprašanju zaščite Krasa. Debato je sprožila Zbornica tržaških arhitektov, vodil pa jo je prof. Giulio Montenero, ravnatelj tržaškega muzeja sodobne umetnosti.

Pred številnim občinstvom, ki je popolnoma napolnilo dvorano, so spregovorili številni govorniki, ki so zastopali najrazličnejša stališča glede ureditve tega vprašanja.

Še preden pa podamo kroniko o včerajšnjem srecanju je treba pojasniti nekaj bistvenih vprašanj. Na eni strani obstaja vprašanje kraške planote v smislu, kot ga pojmuje velika večina tržaških meščanov, ki ga obiskujejo ob nedeljah in praznikih. Na drugi strani pa je vprašanje zasebnih in kolektivnih interesov naših kraških ljudi, ki so zaskrbljeni zaradi raznih negativnih pojavov. Ti gredo od občasnih pustošenj njihove lastnine do vprašanja, kaj bodo utegnili graditi, oziroma obnavljati v primeru strožje načrtovane zakonodaje.

Glede vseh teh vprašanj so bila mnenja precej deljena. Debato je odprl prof. Montenero, ki je v uvodu omenil zakonski predlog poslanca Belcija, medobčinske regulacijske načrte ter podrobnostne načrte. Za njim je spregovoril univerzitetni študent Giorgio Berni, ki je zagovarjal tezo, da se ne more ločiti mesta od kraškega podeželja.

Zanimiv je bil poseg predsednika združenja arhitektov inž. Romana Bioca, ki je želel, da bi prišlo do rešitve vprašanja zaščite Krasa ob sodelovanju italijanskih in jugoslovanskih urbanistov, ki danes že delajo na tem področju. Morebitne intervencije v današnjih pogojih so možne, toda le na pameten način. Kdaj in kako, se je vprašal govornik. Glede časa, takoj, način pa, kako naj se ta poseg izvede, je bolj kočljiv. Pri načrtovanju smo še takorekoč pri ničli, toda na drugi strani se ne sme dopustiti nediskriminirano gradnjo raznih objektov, cest itd.

Neki drug govornik je zagovarjal tudi tezo, da je treba urediti vprašanje zaščite Krasa z mednarodnega stališča, se pravi ob sodelovanju italijanskih in jugoslovanskih strokovnjakov.

Arhitekt Umberto Nordio je zagovarjal zelo liberalistično tezo o nedotakljivosti načela neizogibnega razvoja kraške okolice mesta. Po njegovem mnenju ni sile, ki bi zavrla gospodarski in socialni razvoj na tem področju. Kras se spreminja: pred 500 leti je bil podoben okolju pri Lipici, pred 60 leti je bil zelo drugačen, kot je danes. Prof. Nordio je menil, da je treba iskati rešitev predvsem v vzgoji ljudi.

Nato je govoril inž. Sabelli, šef tehničnega urada tržaške občine, ki je pojasnil dejansko stanje sorazmerja med naselji in zelenimi pasovi v tržaški občini. Prof. Semerani pa je razčlenil vprašanje izkoriščanja kraškega zaledja Trsta.

V diskusijo je posegel tudi slovenski slikar Avgust Černigoj, ki je menil, da mnogi Tržačani Krasa sploh ne poznajo, ker se vozijo po njegovih cestah s stokilometrskimi brzinami. Černigoj je nadalje trdil, da bodo vprašanje utegnili rešiti izključno arhitekti.

Okroglo mizo je zaključil prof. Montenero, ki je med drugim dejal, da bi bilo primerno, če bi zbornica arhitektov pripravila resolucijo, ki bi služila kot napotilo za reševanje vprašanja.

IZ TRŽAŠKIH SODNIH DVORAN

23 let in 5 mesecev zapornih kazni za nečiste posle pri prevažanju blaga

Sodniki so vseh 15 obtožencev spoznali za krive raznih prekrškov od tatvine in goljufije do nakupovanja ukradenega blaga

Včeraj se je pred kazenskim sodiščem končala obravnava proti Giacomu Fini in njegovim štirinajstim soobtožencem, ki se je začela že predvčerajšnjim.

Sodniki so spoznali Giacoma Fino, Ubalda Avventurierija, Gaetana Barbatija in Giuseppa Mandorina za krive tatvine z obteževalnimi okoliščinami. Nadalje so spoznali Giacoma Fino, Gaetana Barbata za kriva prekrška goljufije in zadnjega še posebej prekrška izdajanja nekritih čekov.

Fina Giacomo, Fina Cosimo, Micelli Salvatore, Carrieri Salvatore, Soloperto Giovanni in Di Taranto Michele pa so bili nadalje spoznani za krive prekrška nakupa ukradenega blaga. Dvema obtožencema, in sicer Pasqualu Ferrari in Raffaelu Castrignano pa so sodniki spremenili obtožbo s tem, da so ju spoznali za kriva le nakupa ukradenega blaga in ne sodelovanja pri tatvini.

Spričo tega so sodniki obsodili omenjene obtožence na naslednje kazni: Giacoma Fino na 3 leta in 8 mesecev zapora, 15 dni zapora in 135.000 lir globe (pomilostili so 2 leti zaporne kazni in celotno globo); Ubalda Avventurierija na 2 leti zapora in 60.000 lir globe (kazni sta pomiloščeni); Gaetana Barbatija na 5 let in 3 mesece zapora ter 165.000 lir globe; Mandorina Giuseppa na 3 leta zapora in 90.000 li globe (pomiloščeni sta dve leti zaporne kazni in celotna globa); Antonia Fino in Cosima Fino na 1 leto in 50.000 lir globe (celotna kazen je pomiloščena); Ferraro Pasqualeja, Raffaela Castringnano in Salvatora Micellija vsakega na 1 leto in 6 mesecev zapora ter 75.000 lir globe (pomiloščena je enoletna kazen in celotna globa); Carrierija Cosima na 1 leto zapora in 50.000 lir globe (kazen je pomiloščena); Soloperta Giovannija na 1 leto in 6 mesecev zapora ter 75.000 lir globe (kazen je pomiloščena; Micheleja Di Taranto na 6 mesecev zapora in 20.000 lir globe (kazen je pogojna ter je ne bodo vpisali v kazenski list).

Sodniki so nadalje obsodili številne obtožence na povračilo škode, ki so jo prizadejali tvrdki «Ghio e Bisio S.p.A.». Nekatere obtožence so sodniki oprostili obtožb, ali pa so jim spremenili obtožnico ter ukinili kazenski postopek zaradi amnestije. Skupno naložena kazen znaša 23 let 5 mesecev zapora in 15 dni zapora ter 820.000 lir globe.

V JESENSKEM ROKU

Velika matura na obeh licejih

Tudi na klasičnem in znanstvenem liceju ter na trgovski akademiji so se zaključili zrelostni izpiti v jesenskem roku. Izidi izpitov na trgovski akademiji niso še znani, včeraj pa so bili objavljeni izidi na klasičnem in znanstvenem liceju. Na klasičnem liceju so uspešno opravili zrelostne izpite v jesenskem roku: *Ivan Sossi, Nadja Filippi, Zvonko Leghissa* (Gorica) in *Bogdan Troha* (Gorica), en dijak je padel (iz Gorice).

Na znanstvenem liceju: *Danijel Bizjak, Peter Gruden, Dimitrij Pertot, Ljubomir Stele* in *Viljem Volpi*, dva pa sta padla.

Hudo ranjen pešec v Ul. San Marco

V Ul. San Marco blizu stavbe št. 35 se je sinoči pripetila huda prometna nesreča. 50-letni kurjač Santo Del Ros iz istoimenske ulice 43 se je blizu zebrastega prehoda podal čez cesto, ko je navzgor po Ul. San Marco z avtom fiat 500 TS 91488 privozil 29-letni Augusto Orlando iz Ul. Economo 12/9. Slednji se je nevarnosti zavel v zadnjem trenutku in čeprav je hitro zavrl, se ni mogel izogniti trčenju.

Pri nesreči se je Del Ros hudo ranil in pobil po desnem sencu, začel krvaveti iz ušes in si verjetno prebil lobanjo. Udaril se je tudi po levem kolenu, zadobil možganski pretres in izgubil spomin.

Sestanek dolinske sekcije PSI-PSDI

V dvorani starega županstva je bil včeraj zvečer sestanek članov dolinske sekcije združenih PSI-PSDI, na katerem so razpravljali o krajevnem in državnem političnem položaju. Sestanka sta se udeležila tudi pokrajinski sotajnik federacije Arnaldo Pittoni in član pokrajinskega tajništva Branko Pahor, ki je imel uvodno poročilo. Dolinski podžupan Marino Bandi in odbornik Ivan Lovriha sta nato poročala o upravnih vprašanjih v občini.

TRAGIČNO DEJANJE BOLNEGA IN OBUPANEGA ČLOVEKA

V kleti se je polil z bencinom in umrl zaradi opeklin in hlapov

V trenutku, ko je prižgal vžigalico, je v s hlapi nasičenem prostoru nastala eksplozija s požarom, katerega so gasilci kmalu pogasili

V kletnih prostorih stavbe v Ul. delle Docce 12, kjer je stanoval, si je včeraj zjutraj 64-letni upokojenec Jakob Bambič na pretresljiv način vzel življenje. Polil se je z bencinom in se zažgal. Istočasno je nastala tudi močna eksplozija, ker je bil zaprt prostor nasičen z bencinskimi hlapi, da se je podrla vmesna stena, vrata pa je vrglo iz tečajev. Nastali požar je nato zajel v kleti nakopičeno razno šaro. Nesrečnik je bil na mestu mrtev zaradi zadušitve, živčnega zloma in opeklin po celem telesu.

Ko so gasilci in bolničarji kK prihiteli v Ul. delle Docce, se je iz kleti vil gost črn dim. Gasilci so morali s silo vdreti v klet, ker so bila vhodna vrata zaklenjena. Z nekaj curki vode so pogasili požar, sredi kleti pa je ves ožgan že mrtev ležal nesrečni Bambič, ki si je pred usodnim trenutkom poveznil na glavo usnjeno torbo. Zanj ni bilo nobene pomoči več. Pregledal ga je zdravnik RK, kasneje pa tudi sodni zdravnik dr. Nicolini. Medtem so v Ul. delle Docce prihiteli tudi agenti s komisariata Kolonje, policisti znanstvenega oddelka ter namestnik državnega pravdnika dr. Savastano, ki je izdal dovoljenje za odstranitev trupla.

Pokojnikovo življenje v zadnjih nekaj letih je bilo močno pod vplivom hude bolezni in živčne razrvanosti.

Še pred dnevi je grozil, da bo zažgal hišo. Včeraj okrog 8.30 se je zaprl v klet in vzel s seboj plastično posodo z bencinom, polil gorivo okrog sebe in na obleko, si dal torbo na glavo in nato prižgal vžigalico. Bencin je medtem hlapel, da se je ves prostor napolnil s hlapi. Odtod eksplozija, ki je vrgla na noge stanovalce v stavbi in požar. Gasilci so sicer kmalu pogasili gorečo šaro, sredi kleti pa se jim je nudil grozen prizor Bambičevega ožganega trupla.

Po vseh opravljenih formalnostih preiskovalnih organov so nesrečnikovo truplo ob 11.30 prepeljali v mrtvašnico na razpolago sodnim oblastem. Požar v kleti ni povzročil velike škode.

Od 1. oktobra javna kopališča zaprta

Od nedelje, 1. oktobra bodo občinska kopališča Lanterna in v Barkovljah zaprta za občinstvo. Po tem datumu bo dovoljen dostop v kopališče le za sončno terapijo tistim osebam, ki bodo imele posebno dovoljenje pristojnega občinskega urada.

Šolske vesti

Ravnateljstvo državne srednje šole «Fran Levstik» na Proseku obvešča učence, da se bo začelo novo šolsko leto 2. oktobra. Učenci naj se zberejo v šoli ob 9. uri, nakar bodo šli v spremstvu profesorjev k začetni šolski maši, ki bo ob 10. uri v proseški cerkvi.

* * *

Začetna maša za dijake znanstvenega liceja bo v ponedeljek dne 2. oktobra 1967 ob 10.30 v cerkvi pri Sv. Ivanu. Naslednji dan se začne redni pouk.

ZVEZA PARTIZANOV ANPI sporoča vsem bivšim borcem, ki še niso izpolnili vprašalnih pol, da to nemudoma store in jih oddajo na sedežu ANPI, Ul. Zonta 4/I. Urniki uradov: od 8.30 do 12.30 in od 17. do 19. ure.

Odbor

Kino

Nazionale 16.00 «Quattro bassotti per un danese» Technicolor. Dean Jones, Charlie Rubles.
Excelsior 15.30 «Il ladro di Parigi» Technicolor Jean Paul Belmondo, režija Louis Malle. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Fenice 16.00 «La ragazza del generale» Technicolor. Virna Lisi, Rod Steiger. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Eden 16.00 «Edipo Re» Technicolor. Franco Citti, Alida Valli, Silvana Mangano. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Grattacielo 16.00 «Bella di giorno» Technicolor. Jean Sorel, Catherine Daneuve. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Ritz (Ulica San Francesco štev. 10) 15.30 «La notte è fatta per... rubare» Technicolor. Catherine Spaak, Philippe Leroy, Gastone Moschin.
Alabarda 16.30 «Il magnifico texano» Technicolor. Gelan Saxon, Barbara Loy.
Filodrammatico 16.30 «Universo proibito» Technicolor. Dokumentarni film. Prepovedano mladinipod 14. letom.
Moderno 16.00 «L'incompreso» Technicolor. Anthony Qualle, Stefano Collagrande, Giorgia Moll. Zadnji dan.
Cristallo 16.30 «Un uomo una donna» Technicolor. Ainouk Aimee, Jean Trintingham. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Capitol 15.30 «Quelli della San Paulo» Technicolor. Steve Mc Queen, Claudice Bergen
Garibaldi 16.30 «Furore sulla città» Crnobeli film. William Holden.
Aurora 16.30 «L'immorale» Crnobeli film. Ugo Tognazzi Prepovedano mladini pod 14. letom. Film Pietra Germija. Zadnji dan.
Impero 16.30 «Tutti insieme appassionatamente» Technicolor. Julie Andrews.
Astoria 16.15 «Febbre sulla città» — Technicolor. Ann Margaret, Michael Parks.
Astra 16.30 «Tempo di guerra, tempo d'amore» James Garner, Julie Andrews. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Vittorio Veneto 17.00 «24 ore per uccidere» Technicolor. Mickey Rooney Lex Barker.
Ideale 16.15 «Allarme dal cielo» Technicolor. Marcel Bozzuffi, Jean Daffe.
Abbazia 16.00 «La trappola mortale» Crnobeli film. Glenn Ford, Rita Hayward, Joseph Cotten, Elke Sommer. Prepovedano mladini pod 14 letom.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 27. t. m. ob 19.30 film:

LE ORE NUDE

(GOLE URE)

Igrajo: ROSSANA PODESTA', PHILIPE LEROY

Mladini pod 18. letom vstop prepovedan!

Kino na Opčinah

predvaja danes, 27. t. m. ob 18. uri western barvni film:

WATABANGA

SETTIMA MONTYCARICA

Igrajo: ALLAN SCOTT in MARIA SILVA

Gledališča

VERDI

Rascel in Chiari v Verdiju

Danes dopoldne se pri blagajni gledališča Verdi (tel. 23-988) začenja prodaja vstopnic za prvi dve predstavi komedije «Cudna dvojica» Neila Simona, ki se bodo začele v soboto ob 21. uri, druga predstava pa bo v nedeljo ob 16. uri. Naslednje predstave bodo do 8. oktobra.

V komediji «Cudna dvojica» v predelavi Garinela in Giovanninija, nastopata Renato Rascel in Walter Chiari. Poleg njiju nastopajo še Toni Ucci, Sandro Merli, Gino Pernice, Giancarlo Bonuglia, Annabella Verliani in Franca Maresa. Režija Emilio Bruzzo. Umetniško vodstvo Renato Rascel.

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI, POROKE

Dne 26. septembra se je v Trstu rodilo 5 otrok, umrlo pa je 10 oseb.

UMRLI SO: 73-letna Antonia Sigismondi, 41-letni Narciso Palcich, 66-letna Caterina Ricobon por. Zucca, 91-letni Antonio Dalmasso, 80-letna Maria Schemitsch por. Semi, 55-letna Mercede Bonetti por. Ruzzier, 74-letna Maria Zaccaria por. Saxida, 79-letni Erminio Prodan, 59-letni Franc Gruden, 100-letna Lucia Kovač vd. Vouk.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)

Al Lloyd, Ul. Orologio 6 in Ul. Diaz 2; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Picciola, Ul. Oriani 2; Vernari, Trg Valmaura 11.

SOŽALJE

Našemu dolgoletnemu sodelavcu Milku Bambiču, izrekamo ob izgubi brata naše iskreno sožalje — Uredništvo Primorskega dnevnika.

Razna obvestila

Upravni odbor podpornega društva Dijaška matica bo imel sejo v četrtek, 28. t.m. ob 20. uri na sedežu v Ul. Geppa 9. Vabljeni.

* * *

V šoli za klasične plese «Città di Trieste», ki jo vodi Maria Panzini, se nadaljuje vpisovanje za leto 1967-68. V tečaje se lahko vpišejo otroci, ki so dopolnili pet let starosti. Tajništvo šole v Ul. S. Francesco 2 (tel. 61-617) je odprto za pojasnila vsak delavnik od 17. do 19.30.

26. t.m. nas je za vedno zapustil naš dragi oče

Franc Gruden

Pogreb pokojnika bo danes, 27. t.m. ob 15.30 uri iz hiše žalosti.

Žalujoča družina in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ganjeni nad tolikšnimi izrazi sočustvovanja ob smrti našega dragega, dobrega moža, očeta, brata in strica

SREČKA ŠPANGERJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so kakor koli počastili njegov spomin.

Žena Gilda, hčerka Lidija in sin Poldi z družinama, brat, sestre in drugo sorodstvo

Opčine, Adelaide, Prosek, Barkovlje, Murska Sobota, 27. septembra 1967

Sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustila

MARIJA SAKSIDA roj .CAHARIJA

Pogreb drage pokojnice bo danes, 27. t. m. ob 15. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice na nabrežinsko pokopališče.

Žalujoči: mož Guglielmo, hči Dorina, zet Franko in drugo sorodstvo

Trst - Milan - Dunaj - Il. Bistrica, 27. septembra 1967

V globoki žalosti obveščam, da je v svojem 84. letu preminil moj življenjski tovariš

IVAN REGENT

Poslovili se bomo od njega v četrtek, dne 28. septembra ob 15.30 na Žalah pri Ljubljani.

Neutolažljiva žena Malka in sorodniki

Ljubljana, Zuerich, Kontovel, Aleksandrija, 27. septembra 1967

Umrl je tržaški rojak

IVAN REGENT

zaslužni politik, borec za pravice delavskega razreda, prosvetni delavec in publicist.

Slovenci v Italiji in vsi antifašisti ga bomo ohranili v trajnem in hvaležnem spominu.

Pogreb bo jutri, v četrtek, 28. t. m. ob 15.30 na Žalah pri Ljubljani.

SLOVENSKA KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA

ELEKTROTEHNA
TRGOVSKO UVOZNO IN IZVOZNO PODJETJE
Z ELEKTROTEHNIČNIM MATERIALOM
LJUBLJANA TITOVA 39

Trgovina v Kopru, pri Taverni vam nudi:

elektromotorje, hidroforje

kable, izolirane in gole vodnike, lak žice

akustične in gospodinjske aparate, svetlobna telesa

merilne instrumente in telefonijo

elektroinstalacijski material

opremo za gostinstvo in trgovine

elektro opremo

10. SLOVENSKE ŠPORTNE IGRE

Kolajne s plavalnega tekmovanja

(21. in 22. septembra v pokritem občinskem bazenu «B. Bianchi»)

200 M PROSTO (moški) 1. Pertot (Sokol), 2. B. Petelin (Sokol), 3. M. Škrap (Škamperle).

33 M PRSNO (st. mladinke) 1. Z. Markovič (Sokol), 2. N. Pertot (Sokol), 3. M. Sancin (Breg).

33 M POLJUBNO (ml. mladinke) 1. M. Kraus (Občine), 2. T. Pavletič (Škamperle), 3. N. Rauber (Cankar).

33 M PROSTO (st. mladinci) 1. M. Kobau (Sokol), 2. F. Blažič (Sokol), 3. P. Starc (Kontovel).

33 M POLJUBNO (dečki) 1. F. Perko (Cankar), 2. I. Kuret (Breg), 3. R. Novello (Breg).

33 M PROSTO (ženske) 1. L. Konič (Cankar), 2. F. Mora (Sokol), 3. Barej (Škamperle).

33 M POLJUBNO (deklice) 1. B. Mahne (Cankar), 2. M. Brecelj (Sokol), 3. F. Milo (Sokol).

66 M PRSNO (moški) 1. P. Suhadolc (Občine), 2. S. Radovič (Sokol), 3. D. Mužina (Sokol).

33 M POLJUBNO (ml. mladinci) 1. B. Jazbec (Občine), 2. A. Sosič (Občine), 3. E. Kraus (Občine).

33 M DELFIN (moški) 1. B. Petelin (Sokol), 2. F. Drasič (Škamperle), 3. D. Mužina (Sokol).

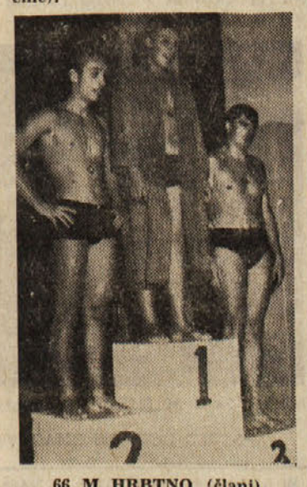

66 M HRBTNO (člani) 1. E. Križman (Občine), 2. S. Divjak (Sokol), 3. A. Volčič (Barkovlje).

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

SODOBNI KIPCI IZ BRONA

Razstava «Italijanskih sodobnih kipcev v bronu», ki jo je pripravilo v sodelovanju z rimsko galerijo «Piazza di Spagna» devinsko-nabrežinska ustanova za turizem v svojih novih prostorih v Sesljanu, se je zaključila. Njen naslov je jasno nakazoval, kaj tam lahko vidimo, ker je bilo tu izmed osemindvajsetih kiparjev le šest takih, ki prikazujejo več ali manj razumljivi videz živih bitij, poustvarjajoč jih v raztrpinčenem videzu, duhovne razrvanosti našega stoletja.

Med njimi smo mogli zaslediti tudi delo Marcella Mascherinija, pošastno zasmehujočo «Himero». Je pa to bil tudi edini kipar iz naše dežele, kar preseneča po nedavni uspeli razstavi Tržačana Uga Caraja v Občinski galeriji, polni sličnih malih bronov. Prisotnost v Rimu živečega Videmčana Mirka Basaldelle s komaj opaznim filigransko malim srebrom, le deloma izpolnjuje to občutno vrzel. Zato pa je bilo tu več zvenečih imen, kot so znani Fontana, Fazzini, Calò, Consagra s «Plavim železjem», Milani s figuricami plesalk, Mastroiani in drugi.

Razstava kot taka je imela znatno vrednost predvsem za poznavalce italijanskega kiparstva, ker je prikazovala raznolikost doseženih ciljev, kakršne si je zadalo napredno kiparstvo po odločni novatorski dejavnosti Artura Martinija, katerega življenjsko delo ravnokar prikazujejo na veliki razstavi v Trevisu, ter revolucionarnem kiparjenju soustanovitelja futurizma Boccionija.

Običajni obiskovalci, ki tvorijo veletok turistov, pa bi morali imeti za razumevanje globljo pripravo, ki mu je ne more hipoma dati sicer tehtni a prekratki uvod znanega kritika Bellonzija v bogato ilustriranem katalogu razstave: Tako bi občutil tudi ti v sicer mnogih abstraktnih, neoblikovnih in geometrično zasnovanih delih široki utrip vznemirjujočih problemov naše dobe, ki ga sicer le nakazujejo naslovi del, recimo na primer Garellijeva «Diva», Fabbrijeva «Osebnost», Ramovsovo «Orožje» in Trafelijev «Valj s človeškimi fragmenti» ter Salimbenijeva «Spacialna hipoteza».

MILKO BAMBIČ

Ob petdeseti obletnici Carzana (september 1917)

Bosanci pod vodstvom Slovenca z Italijani proti Avstriji

VI.

Kar se je nadalje zgodilo, opisuje Pivko na več straneh in zelo podrobno. Kratko povedano, prav v poveljniku majorju Ramorinu je Pivko spoznal moža in se zavedel, kakšen duh vlada med italijanskimi oficirji. Proti načrtu ga je spremljal in šel z njim, ko je zasedel Carzano, kot smo že rekli. Ali namesto, da bi Ramorino prodiral dalje, je začel «prevzemati» zasedene jarke, barake, zaklonišča, bunkerje. Od Pivka je zahteval, da je zraven, bal se je, da bi ne bili kje podtaknjeni peklenski stroji. Nato pa je Pivka in nekaj njegovih najzvestejših spremljal pred carzansko cerkev in... Pivko se je kmalu zavedel, da so pod kontrolo; ne sicer ujetniki ,te so spravljali Italijani v cerkev samo, ali neke vrste «talci».

Oficir, ki ga je nadziral, je bil dober človek Cesarini. Bližalo se je jutro: 12 italijanskih kolon bi že davno moralo biti onstran potoka Maso, bilo pa ni niti 500 mož. Do Telv so še prišle italijanske čete in pred njimi so v paničnem begu bežali vsi; tudi pravi poveljnik V. bosanskega bataljona, sedaj začasni komandant brigade, podpolkovnik Vidali.

Malo zlepa, malo z nastopom je Pivku uspelo, da mu je Cesarini dovolil, da je šel v svoj stan in rešil «paket aktov», kot pravi sam. Dosegel je, da so ujetnike in prave zarotnike odpravili čez Maso proti italijanski bojni črti. Bilo je že jutro, ko je sam prešel most čez Maso, ali avstrijska strojnica iznad višin Carzana ga je že obsipala z rafali (4. knjiga str. 74), ko bi ga 10-15 pogumnih mož v noči z lahkoto zavzelo. Kot dober telovadec ga je Pivko prečkal držeč se za mostnice in viseč nad vodo...

Ustavil se je trenutek v Castellare... Tu so ga znova zajeli italijanski vojaki. Ni dovolj, dasi je povedal, da je zarotnik, vojaki so se med seboj prepirali, čigav ujetnik, da je. Rešil ga je došli Finzi..., ki je hrulil kolono, bila je 10., ki bi morala biti ob drugi uri čez Maso. Svojo 14, ki bi jo moral Pivko spremljati, je našel še med italijanskimi črtami.

V Strigno (4. knjiga str. 88-89) se Pivko ni dal predstaviti generalu Zinconeju, ki je tu s svojim štabom, v nekem dvorcu diskutiral o umetnosti, ne vojskovanja, pač o arhitekturi...

* * *

Okrog 300 je bilo vseh, ki so se kot «Karcanci» zbrali v Verони. Major Finzi, njemu so priznali njegovo delo, je postal polkovnik... Kakšna je bila preiskava in uspeh, ne vemo. V listu «Secolo» jo je še 25. 6. 1919 zahteval znani literarni kritik in vojni dopisnik Ugo Ojetti, ki je tudi menil, da bi «ne bilo kobariškega poraza, če bi Carzano zagrabili kot je bilo treba».

Dr. Ljudevit Pivko je v svoji 5. knjigi (Tožitelji in branitelji) zbral, najbrž po vojni iz dunajskih virov, material o avstrijski preiskavi. Zanimivost je v tem, da so avstrijski preiskovalci uprli oči na Prago in Maribor, na Pivkovo ženo in sorodnike in iskali tam zveze... Seveda jih tam ni bilo. Pravih, da so šle direktno čez fronto v Italijo, niso dokazali, za to so imeli le pričevanja že znanega Urbana, to kar je zvedel od Mlejnika.

Zaključna sodba danes ni težka, dasi nepopolna, ker ne vemo, kaj hranijo italijanska poročila o Carzanu, ki so še v arhivih. Ali... Sodim, da je dr. Pivko napravil edino napako, in ta je bila v tem, da je od italijanskih oficirjev, poveljstev preveč zahteval.

Danes pišejo že vsi italijanski vojni in nevojni zgodovinarji, da je bila največja napaka generala Cadorne v tem, ker je poznal le frontalne napade. Mislil je, da italijanska vojska in teren ob Soči, v Tirolah, ne dopuščata *prodorov*, to je možnosti, da bi vrgel večje sile skozi zavzet odsek v zaledje in obkoljeval boke. Zadostni dokaz za Cadorno je v tem, da ni računal niti s tem, da so tega zmožni sovražni poveljniki: 1916 so ga že skoraj presenetili pri Assiero-Assiagu, ali Kobarid, prodor iz smeri Bovca in Tolmina istočasno je postal nato oktobra 1917 «poraz pri Kobaridu».

Če Cadorna ni imel poguma za takšno prodorov, naj bi jo imel pri Carzanu general Zincone? — V tem je bila Pivkova šibka točka. Sam izšolan v avstrijski armadi je mislil, da mora italijanski poveljnik z lahkoto izvesti njegov Carzano. Pa ni šlo.

Kako je dr. Pivko organiziral svoje antiavstrijske propagandne enote, ki jih hvali celo tržaški Alessi, pa kdaj pozneje. Za obletnico leta 1918. V teh je bilo precej več Slovencev. Eden vodilnih je bil Stane Vidmar, brat dr. Josipa Vidmarja, ki je kot Sokol uril Karcance, da so zbujali s svojimi telovadnimi nastopi, s svojo pesmijo občudovanje vseh.

IVO JUVANČIČ

Konec

Ob knjigi «Rusi most»

Dr. Jože Pogačnik je zbral za Mladinsko knjigo v Ljubljani in Založništvo tržaškega tiska v Trstu iz del sodobnih tržaških slovenskih pisateljev na 137 straneh nekaj pripovedništva, dramatike in pesništva ter ga povezal v prikupno in pregledno zbirko kot sedemnajsti zvezek Knjižnice Sivi kondor. V svojem živopisanem ovitku in v svojem trezno sivem odelu priča knjiga, da je bila zamisel obeh založništev času primerna in njena izvedba zelo dobra. To je obenem zgovorna priča uspešnega kulturnega sodelovanja med slovensko sredino in našim zahodnim zamejstvom ter važno dejanje kulturne povezave našega primorstva s skupno matično domovino. Zadnja stran ovitka, ki govori tudi o «rusem mostu», je iz knjige Josipa Godine Verdelskega «Opis in zgodovina Trsta in njegove okolice» (Trst, 1872).

Med dvanajstimi tržaškimi pisatelji je pet pripovednikov, en dramatik in sedem pesnikov. O vseh poroča izčrpno Pogačnikova jedrnata razprava «Sodobno tržaško slovstvo» (str. 138-150), ki ji sledijo podrobnejši «Podatki o avtorjih» (150-156) ter «Opombe in pojasnila». Vse to dviga ceno knjige na raven zelo skrbnega, prvovrstno urejenega priročnika o današnjem tržaškem slovenskem slovstvu. Zbirka je opremljena z vsem, kar si lahko poželi današnji bra[illegible] i seže po njej z željo, da se [illegible] da po današnji ustvarjalno[illegible] stopnji slovstvenega razvoja [illegible]ških Slovencev. Pretehtan sm[illegible]el za sorazmerje je vodil urednikovo roko med razvrščanjem posameznih prispevkov.

V pripovedništvu prednjačita oba najvidnejša pripovednika Boris Pahor (šest prispevkov na 46 straneh) in Alojz Rebula (štirje prispevki na 46 straneh). Sledijo Andrej Budal, Milan Lipovec in Igor Tuta, vsak z enim prispevkom. V dramatiki srečamo Josipa Tavčarja s «Prihodnjo nedeljo». V pesništvu je razvrščenih osem pesmi Miroslava Košute (pet strani), pet pesmi Irene Žerjal-Pučnik (štiri strani), pet pesmi Filiberta Benedetiča (štiri strani), štiri pesmi Marije Mijot v svetoivanskem narečju (dve strani), štiri pesmi Brune Pertot (tri strani), štiri pesmi Igorja Tute (dve strani) in daljša pesnitev Marka Kravosa (tri strani). Knjigi, ki ni videti prav zapetna, se proti koncu bolj in bolj čudiš, ko ti razkriva to in to, nato pa še tisto in ono, kako je le mogło vanjo toliko dragocene vsebine. Slovencu, posebno pa Primorcu, bo listanje po njej žlahten užitek in obenem svojevrsten kulturni dogodek. Ti ponatisi, ki smo jih včasih že srečali po slovenskih revijah in drugod, nas nevsiljivo opozarjajo, naj ne stopajmo prenebrižno mimo «Rusega mostu». V njem naša beseda, kakršna je pognala in se razbohotila do danes v našem največjem trgovskem mestu, zlasti na tržišču ob razgibanem kanalu, na prostoru med dvema delno tudi slovanskima svetiščema, cerkvijo svetega Antona Novega in templjem pravoslavne veroizpovedi, ki se v starejši jezikovni obliki oglasa iz njegovih vklesanih napisov: «Ti, Gospodi, zbral jesi hram sej» («Ti, Gospod, si izbral ta hram») ali «Uslиši, Gospodi, glas moljenja mojega» («Uslиši, Gospod, glas moje molitve»). Na mostu samem, ki danes ni več rus, marveč siv, pa se tare množica ljudstva ali bolje ljudstev, ki se hrupno posveča glasnemu trgovanju z najrazličnejšim blagom, s klici in izrazi v večini jezikov, ki se razlegajo od tega kanala čez Slovenijo, Hrvatsko, Srbijo, Bolgarijo in Makedonijo vse tja do Črnega morja in caringrajskih predmestij.

Slovenci, ki so včasih na «Rdečem trgu» v večini, se krepko oglašajo v svojem jeziku, ne vidijo pa še zmeraj nikjer nobenega slovenskega napisa, ki jim po človeških pravicah, ustavi itd., itd., itd. vsekakor tiče. Tudi tu so, kakor po drugih tržaških ulicah in trgih, še zmeraj docela brezpravni. Ali naj se ta njihova brezpravnost, kakor za beneške Slovence v Beneški Sloveniji, brez konca nadaljuje?

Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? Kako dolgo boš, Katilina, še zlorabljal našo potrpežljivost?

V našem primeru se Katilina istoveti z državo, deželo, pokrajino, občino.

ANDREJ BUDAL

DIKTATOR BARRIENTOS SE NE ZMENI ZA JAVNO MNENJE

Sodna farsa proti R. Debrayu in štirim njegovim tovarišem

V Camiriju se je sestalo vojaško sodišče - Barrientos bi rad uvedel smrtno kazen - Debray zavrača očitke - Vsa obramba je praktično vsiljena

CAMIRI (Bolivija), 26. — Danes se bo tu, v mestecu Camiri, ki ga smatrajo kot nekakšno prestolnico petroleja Bolivije, začela tako imenovana sodna razprava proti Regisu Debrayu. Regisa Debraya menda ne bo treba posebej predstavljati, saj se je o njem veliko govorilo in pisalo tudi pred nedavnim, ko so bolivijske oblasti aretirale in nato izgnale znanega italijanskega založnika Feltrinellija. Toda ne glede na to bomo povedali, da bo Debrayu in štirim soobtožencem sodilo vojaško sodišče, pa čeprav gre za pet civilistov, ki z vojaškimi zadevami niso imeli nobene neposredne zveze. Pravzaprav ni bilo doslej objavljeno niti to, kaj predvideva sama obtožnica. V aprilu letos, ko so Debraya aretirali, so v bolivijski prestolnici govorili, da je kriv upora in umorov. Seveda se je to pisalo v zvezi s tem, kar je razkrila Barrientosova vlada, češ da je Debray «idejni vodja bolivijskih upornikov». Za Debraya pa je znano, da je francoski levičarski publicist in novinar, da izhaja iz bogate družine, da je bil nekaj časa profesor za družbene vede, da se je temu poklicu odpovedal in se lotil novinarstva in publicistike.

Poleg Debraya bodo pred sodiščem še štirje soobtoženci, in sicer argentinski slikar Ciro Roberto Bustos in trije domačini.

V zvezi s procesom, ki se je začel danes, vlada tu velika napetost. Za proces, ki vzbuja pozornost vse svetovne javnosti, je vse pripravljeno. V majhno bolivijsko mestece je prišlo veliko tujih dopisnikov, ki zastopajo največje tiskovne agencije in časopise vsega sveta.

Glavna pozornost je seveda osredotočena na mladem francoskem publicistu. Bolivijska vlada zatrjuje, da je 27-letni francoski publicist «idejni vodja in voditelj gverilske dejavnosti» v Boliviji. To svojo trditev bolivijski diktator Barrientos utemeljuje s tem, da je Debray napisal «priročnik» z naslovom «Revolucija v revoluciji», priročnik, ki je izšel lansko leto v prestolnici Kube Havani.

Kakor smo že rekli, obtožnica ni še bila objavljena, zato se točno ne ve, kaj Debrayu in njegovim soobtožencem očitajo. Toda Debray je redkim ljudem, ki so mogli k njemu v zapor, odločno zanikal to, kar mu očitajo, da je namreč vršil dejavnosti, ki so povezane z gverilo. Tudi preiskovalnemu sodniku je Debray odločno povedal, da je prebil več tednov v nekem taborišču bolivijskih partizanov blizu mesteca Camiri, vendar da je bil tam v svojstvu posebnega dopisnika neke mehiške revije. Debray nadalje izjavlja, da je poiskal taborišče bolivijskih partizanov zato, ker je hotel napraviti intervju z Ernestom «Chejem» Guevaro, nekdanjim soborcem Fidela Castra na Kubi, za katerega bolivijske oblasti trdijo, da vodi gverilo v Boliviji.

Bolivijske oblasti, ki hočejo s tem procesom dvigniti veliko hrupa proti določenim domačim krogom in hkrati proti Kubi, ki da «izvaža» in spodbuja gverilo v državah Latinske Amerike, so poklicale na pomoč tudi sorodnike vojakov bolivijske vojske, ki jo vežbajo nemški in ameriški inštruktorji, da bi nastopili kot priče proti Debrayu in njegovim soobtožencem, ki da so krivi smrti njihovih sorodnikov.

Razprava proti Debrayu in tovarišem se bo nadaljevala nepretrgoma do zaključka in bo vsak dan trajala štiri ure. Do kdaj bo proces trajal, ni znano, ker nihče ne ve, koliko prič je vojaško sodišče v Camiriju zbralo in poklicalo na obravnavo.

Debraya bo branil 43-letni odvetnik iz Cochabambe Novillo Villarroel. Tega odvetnika, ki je sicer kapetan bolivijske vojske, si ni izbral Debray, pač pa so mu ga vsilile vojaške sodne oblasti. Ob njem bo glavnega obtoženca branil tudi sam obtoženčev oče pariški odvetnik Georges Debray, kateremu pa ne bo dovoljeno nastopati, pač pa bo mogel uradnemu zagovorniku dati le kak nasvet. Poleg tega je že določeno, da pariški odvetnik Debray ne bo smel z uradnim zagovornikom Villarroelom spregovoriti niti besede v francoščini pač pa le v španščini in glasno.

Glavni obtoženec Regis Debray ne zanika svoje zavzetosti glede gverile v Latinski Ameriki, vendar pa to le v svojstvu revolucionarnega razumnika, le v svojstvu publicista, ki ga zanimajo dogajanja v Latinski Ameriki in po vsem svetu. Z vso odločnostjo pa Debray odklanja vsak očitek, da bi se bil udeležil gverile kot takšne.

Regis Debray se je odločil za revolucionarno pot in opredelil za komunistično partijo, ko je bil star komaj 20 let. Kot takšen je nastopal proti tistim francoskim krogom, ki tedaj niso hoteli dati Alžiriji svobode. Njegovi stiki z revolucionarnimi krogi Latinske Amerike so že stari. Se kot študent filozofije je obiskal Kubo, kjer se je srečal s Fidelom Castrom. Leto dni je preživel na Kubi, kjer je s Fidelom Castrom veliko razpravljal. Nato se je vrnil v Pariz in se 1963. leta lotil temeljitega proučevanja razmer v posameznih deželah Latinske Amerike.

Kot smo že rekli, so ga letos aprila bolivijske oblasti ujele v bližini mesteca Camiri. Ravnanje bolivijskih oblasti je vzbudilo po svetu veliko ogorčenje. Zanj so se zavzeli mnogi ljudje, tudi državniki. Sam de Gaulle je pozval Barrientosovo vlado, naj Debraya izpusti. Barrientos pa vseh teh pozivov ni upošteval in je pred dnevi celo sprožil vprašanje, kako bi se v Boliviji po najkrajšem postopku mogla ponovno uvesti smrtna kazen, ki je sedanja zakonodaja ne predvideva. Sicer pa diktatura, ki je sedaj v Boliviji na oblasti, slovi tudi po tem, da ji poseben člen v kazenskem zakoniku, ki bi predvideval smrtno obsodbo, niti ni potreben. Že veliko političnih nasprotnikov so bolivijske policijske in druge oblasti umorile — «na begu».

Ustavimo se na kratko še pri Debrayevih soobtožencih:

Ciro Alberto Bustos je cenjen argentinski slikar. Bil je v taborišču bolivijskih partizanov v Nancahuazu od 6. marca do 20. aprila. Od tam je pošiljal svoje risbe raznim listom ki so objavljali ilustrirane prizore iz življenja bolivijskih upornikov. Temu obtožencu očitajo, da je prišel v Bolivijo s ponarejenimi dokumenti. To je ena izmed obtožb, ki še bolj otežkočajo njegovo stanje. Pred vojaškim sodiščem ga bo zagovarjal odvetnik Jaime Mendisabal iz La Paza.

Poleg omenjenih dveh glavnih obtožencev so na zatožni klopi še Salustio Choque, Pastor Barrera Quintana in Vicente Rocabado Terrazas, ki so po poklicu rudarji, vsi trije mladoletniki in ki jim očitajo sodelovanje pri oboroženem uporu. Ker nimajo sredstev za odvetnika, so jim imenovali uradnega zagovornika.

Pred sodiščem v Camiriju se bo omenjalo tudi ime Vasquesa Viana, ki je bil zajet, a mu je uspelo pobegniti iz bolnišnice. Vasques Viana je mlad študent, sin nekega znanega bolivijskega zgodovinarja. Uradno je Vasques Viana pobegnil iz bolnišnice, kjer so ga zdravili zaradi rane na nogi. Toda mnogi so izrazili že strah, da je Vasques Viana že mrtev, da so ga namreč bolivijske policijske oblasti že ustrelile — «na begu».

Kljub pritisku javnega mnenja, se je torej Barrientos odločil, da zadevo Debray izpelje do konca. Že iz gornjega je razvidno, da gre za farso in ne resnično sodno obravnavo. Toda diktatorji so se tega že navadili in jim je malo mar, kaj svet misli o njih.

«Mini krila» in peklenski stroji

ATENE, 26. — Grška vojaška vlada se «demokratizira». Aprila, ko je skupina generalov prevzela oblast, se je takoj izrekla proti «mini krilom», češ da so nemoralne. Grška vlada se je sploh vrgla na «moraliziranje» življenja v deželi. O tem pričajo grški zapori. Sedaj pa so se grški vojaki premislili. «Mini krila» jih ne motijo. Notranji minister general Pattakos se je dal celo fotografirati s skupino deklet v «mini krilih».

Po vsej verjetnosti pa ne gre za «spreobrnjenje», pač pa za navaden račun: letošnja turistična sezona je bila za Grčijo bolj šibka. Na sinočnjem večeru, ki ga je priredil turistični urad in na katerem so izvolili tudi nekakšno miss v «mini krilu». Morda računa s tem pridobiti simpatije med grškimi dekleti in hkrati «povedati», da smejo tudi tujke priti v Grčijo v «mini krilih», ki so bila do sedaj prepovedana?

Da se grški generali ne bodo s temi in podobnimi gestami prikupili, je vsakomur jasno. Samo sinoči so na treh krajih Aten eksplodirali trije peklenski stroji.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Nekdo vam bo skušal podtakniti nekaj, kar bi vam znalo škodovati. Izogibajte se slabi družbi.

BIK (od 21.4. do 20.5) Neka pobuda se bo lepo končala in imela uspeh. Računajte z osebnim vplivom.

DVOJČKA (od 21.5 do 22.6.) Vašo pobudo bodo sprejeli, vendar brez navdušenja. Več taktike in zadeva se bo uravnala.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Zanimivi načrti v poslovnem življenju. Včasih si delate utvare, priložnosti pa ne znate izkoristiti.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Ne spuščajte se v drzne načrte. Kar zadeva čustva, bo šlo vse v redu.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Srečno naključje ali sposobnost, vsekakor uspeh. Odpirajo se vam vrata v prijetno družbo.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Lahko bi v celoti uspeli, če bi ne bili prepočasni. Različno mnenje vas loči od ljubljene osebe.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Kar zadeva gmotno stanje, so razmere negotove. Nekaj skrbi tudi v družini.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Delo vas bo utrudilo, uspeha pa kljub temu ne bo. Ne odrekajte se prijetni družbi.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Spremembe na delu, odnosno v službi. Verjetno na bolje. Narobe pa bo v družini.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Od vas je odvisno, ali boste nalogo pripeljali do konca. V čustvih bo prišlo do neprijetnih motenj.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Možne so večje spremembe, veliko izboljšanje. Nekaj težav na poti k popolnemu zadoščenju v ljubezni.

RADIO VELEVIZIJA

SREDA, 27. SEPTEMBRA 1967

Radio Trst A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila - 7.00 Koledar - 7.30 Jutranja glasba - 11.35 Šopek slovenskih - 11.50 Glasbila in barve - 12.10 Žena in dom - 12.25 Za vsakogar nekaj - 13.30 Glasba iz filmov in revij - 17.00 Ansambel Pacchiori 17.20 Glasba za transistornik - 18.00 Ansambel «The Finnjenkas» - 18.15 Umetnost in prireditve - 18.30 Cappella Monacensis - 18.45 Orkester P. Westona - 19.00 «Mrtvi se vračajo» - 19.25 Ital. pentagram - 20.00 Šport - 20.35 Simfonični koncert - v odmoru: Knjižne novosti: Nada Gaborovič: «Ne samo jaz» - 22.05 Plesna glasba - 22.45 Nočne melodije.

Trst

12.05 Plošče 12.25 Tretja stran - 13.40 Operna glasba - 14.25 Istrski motivi - 14.45 Furlanski skladatelji.

Koper

6.30, 7.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 19.15 Poročila - 7.15 Jutranja glasba - 8.00 Popevke - 8.30 Polke in valčki - 8.45 Pod senčnikom - 10.00 Gershwin: Amerikanec v Parizu 10.30 Poje I. Kohont - 11.00 Ritmi in pesmi - 11.30 Današnji pevci - 11.45 Glasbeni zmenek - 12.00 in 13.00 Glasba po željah - 13.40 Zbor iz Ilirske Bistrice 14.00 Glasbeni vrtiljak 15.00 Baletni odlomki - 15.45 Od Soče do Drave - 16.30 Otroški kotiček - 16.50 Veliki orkestri 17.15 Pesmi 17.40 Plesna glasba 18.00 in 19.30 Prenos RL 19.00 Pianist Jankovski - 22.35 Grieg, Sarasate in Borodin.

Nacionalni program

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila - 8.30 Jutranje pesmi - 9.07 Zvočni trak - 10.05 in 11.05 Dve uri glasbe - 12.05 Kontrapunkt - 13.37 Nepozabne pesmi - 14.40 in 15.10 Ital. popevke - 16.00 Program za najmlajše - 16.40 Komorna glasba - 17.20 Roman v nadaljevanjih - 17.45 Kulturne novosti - 18.15 Glasba za mladino 19.30 Luna park - 20.20 A. De Stefani: Il grande attore - 21.50 Simf. koncert.

II. program

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila - 8.45 Orkester - 9.40 Glasbeni album - 10.00 Radijska priredba romana - 10.15 Jazz - 10.40 Glasba po željah - 11.42 Pesmi desetletja - 14.04 Juke box - 15.35 Pianist N. Afrouz - 17.05 Ital. pesmi - 17.35 Veliki orkestri - 18.35 Solisti lahke glasbe - 21.00 Znanstvena oddaja - 21.10 Italijani v Avstraliji - 21.50 Plesna glasba.

III. program

10.00 Rossini, Verdi, Boito - 10.55 Brahmsov Nemški rekvijem - 12.20 Busonijeve klavirske skladbe - 12.40 Simf. koncert - 14.40 Purcell in Rahmaninov - 15.05 Mezzosopranistka J. Hamari - 16.20 Sodobni ital. skladatelji - 17.10 Ščedrin in Prokofjev - 17.45 Veliki datumi: 29. september 1938 - 19.15 Koncert - 20.00 Simfonični koncert - 22.30 Literarna oddaja.

Slovenija

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.30 Poročila - 7.05 Telesna vzgoja - 7.50 Oddaja za žene - 8.05 Glasbena matineja - 8.55 Pravljice in zgodbe - 9.10 Otroški zbor RTV - 9.25 Jug. pesmi - 10.15 Klarinetist Igor Karlin - 10.45 Človek in zdravje - 11.00 Turistični napotki - 11.20 Melodije 12.00 Na današnji dan 12.10 Locatelli: Concerto grosso - 12.30 Kmetijski nasveti - 12.40 Čez hrib in dol - 13.30 Priporočajo vam... 14.05 Zabavni ansambli - 15.20 Glasbeni intermezzo - 15.40 Iz Verdijevega «Trubadurja» - 16.00 Vsak dan za vas - 17.05 Mladina sebi in vam 18.00 Aktualnosti - 18.15 Iz operetnega sveta - 18.45 Naš razgovor - 19.05 Glasbene razglednice - 20.00 Lahko noč, otroci! 20.10 Debussy: «Pelleas in Melisanda» - 22.10 Za ljubitelje jazza - 22.50 Zlatko Tomičić: Pesmi - 23.05 Ella Fitzgerald.

Ital. televizija

18.00 Program za mladino - 19.00 Film «I fuorilegge» - 19.50 Šport in ital. kronike - 20.30 Dnevnik - 21.00 Spomini naše dobe: Svet na razpotju - 21.55 Športna sreda - 23.00 Dnevnik.

II. kanal

21.00 Dnevnik - 21.15 B. Shaw: «Sveta Ivana» - 22.45 Gospodarska rubrika.

Jug. televizija

15.30, 17.00, 20.30, 23.40 Poročila - 15.35 Kozmos v miru - 17.05 Doktor Jojboli — lutkovna igra - 17.25 Pozdravi z Jave in Balija — film 17.55 Obzornik - 18.15 Združenje radiovednežev - 19.00 Reportaža - 19.30 Glasbena oddaja - 19.45 in 20.45 Nogomet Tottenham Hotspurs-Hajduk - 21.40 Stan in Olio — filmska komedija - 22.40 Nogometna tekma ZR Nemčija-Francija - 23.10 Nogometna tekma Madžarska-NDR.

Znanost v SZ

MOSKVA, 26. — V Sovjetski zvezi deluje 700 tisoč znanstvenikov. Gre za strokovnjake najrazličnejših strok, ki delajo v zavodih osrednje sovjetske akademije znanosti ter v zavodih posameznih republiških akademij. Od 15 zveznih republik, kolikor jih šteje SZ, jih 14 ima lastne akademije znanosti. Svoje republike akademije nima le Ruska federacija in to iz enostavnega razloga, ker deluje tu Zvezna akademija znanosti, ki ima svoj sedež v Moskvi.

Da bi se dejavnost teh akademij ne križala, da bi torej en zavod ne delal hkrati tega, kar dela drugi zavod, so ustanovili sistem za koordiniranje in vodenje vse znanstvene dejavnosti v državnem okviru, pri čemer pa so seveda poverili glavno vlogo zvezni akademiji, ki nato poverja posamezne naloge republiškim. Njegova naloga je sodelovati in usmerjati dejavnost pri raziskovalnih delih posameznih zavodov republiških akademij. Hkrati pa se Zvezna akademija ukvarja tudi z zbiranjem in razvrščanjem dosežkov republiških akademij in drugih inštitutov, ki jih ni malo, saj računajo, da je samo teh zavodov kakih 320 in da v njih deluje kakih 80 tisoč znanstvenikov, med katerimi je kakih 10 tisoč univerzitetnih profesorjev.

Goriško-beneški dnevnik

SKUPNE UGOTOVITVE GORIŠKIH DELEGACIJ PSU IN SZDL

Ugotovljena potreba po nadaljnjem odpiranju meje na goriškem sektorju

Težave in upanja v zvezi z avtomobilsko cesto - Ugotovljena koristnost takšnih sestankov, ki si bodo še sledili

Gradnja avtomobilske ceste Villesse-Gorica-Ljubljana in pa mednarodnega prehoda na tej cesti v Gorici sta bili poglavitna tema pogovora, ki sta ga imeli delegaciji PSI-PSDI iz Gorica in SZDL, iz Nove Gorice v ponedeljek popoldne na sedežu enotne socialistične stranke. Uvodoma sta delegaciji ugotovili, da sta se pred leti že enkrat sestali v svojstvu PSI in PSDI. Ponedeljski sestanek pa ima vse drugačen pomen, ker je socialistična stranka sedaj na vladi ter soodloča v krajevnih, deželnih ter vsedržavnih organih. V tem smislu so tudi potekali pogovori, ki se bodo na skupno željo nadaljevali ter bodo na njih obravnavali skupna vprašanja, pojavljajoča se na tej ali na oni strani meje.

Kar tiče avtomobilske ceste so ugotovili finančne težave na jugoslovanski strani, ki — kakor kaže — bodo uspešno premagane. Z jugoslovanske strani so zagotovili, da bo zveza med italijanskim in jugoslovanskih omrežjem avtomobilskih cest v Gorici. Takšno rešitev naj bi podpirali tudi odgovorni organizmi slovenske republike, ki bodo morali finansirati objekt. Zelo verjetno bosta parlament in vlada Slovenije že pred koncem leta sprejela zadevno odločitev, ki tako zelo zanima naše mesto PSU je s svoje strani prikazal zadnje težave, ki se pojavljajo pri izgradnji odcepka avtomobilske ceste Villesse-Gorica.

Vsak dan bolj postaja nujna izgradnja novega mednarodnega mejnega prehoda južno od mesta Gorice (pri pokopališču), odkar je Rdeča hiša s svojimi nad 500.000 tonami letnega blagovnega prometa na prvem mestu med vsemi jugoslovanskimi prehodi. Pred meseci sta navezali občinski upravi Gorica in Nova Gorica prve stike za rešitev tega vprašanja s tehnične plati, da bi čimprej pričeli z izgradnjo tega prehoda, kjer naj bi bile zbrane vse storitve, da bi se razbremenil prehod Rdeča hiša. Takšna rešitev je potrebna toliko bolj, če se upošteva napoved o zvišanju blagovnega prometa v prihodnjih nekaj letih na dva milijona ton.

Po predlogih jugoslovanske delegacije bi morali vse službe opravljati enotno in sporazumno med italijanskimi in jugoslovanskimi oblastmi, da bi kar najbolj pospešili formalnosti ter odstranili počasnost, ki draži prevoze. Obenem so se pogovarjali o možnosti odprtja ostalih prehodov za lastnike potnih listov, da bi razbremenili Rdečo hišo. Ugotovili so tudi potrebo po odprtju novega prehoda v Ul. sv. Gabrijela.

Zastopniki obeh delegacij so bili zadovoljni s tem prvim pogovorom ter so sklenili, da se čimprej ponovno sestanejo ter pogovorijo še o preostalih vprašanjih.

Delegacija v Rim zavoljo SOLVAY

Sinoči ob 22.56 je z brzim vlakom odpotovala v Rim tržiška delegacija, ki se bo danes sestala z ministrom za industrijo Andreottijem. Sestavljajo jo predsednik pokrajinske uprave Chientaroli, predsednik trgovinske zbornice Bressan, župan Tržiča Romani in odbornik za splošne zadeve na občini Tossut. V prestolnici se bodo na ministrstvu pogovarjali o možnostih rešitve podjetja SOLVAY, ki ga namerava belgijska kemična družba zapreti.

V podjetju je sedaj zaposlenih okoli 400 oseb. Z njegovim zaprtjem bi tržiško gospodarstvo utrpeli občutno škodo. Med svojim rimskim obiskom se bo delegacija pogovarjala tudi z drugimi funkcionarji.

Ul. Cipriani zaprta

Občinska podjetja v Gorici so odredila zaporo Ul. Cipriani za promet od danes za dobo 15 dni. Zapora velja za odsek ulice od križišča z Ul. Rosselli do križišča z Ul. Ristori ter je potrebna zaradi postavitve vodnih in plinskih cevi na tem odseku.

Mariborčani na izletu v Beneški Sloveniji

Prejšnjo nedeljo so se mudili v Beneški Sloveniji člani Zveze borcev narodno osvobodilne borbe časopisnega podjetja Mariborski tisk. Izletniki, 41 po številu, so si ogledali tudi Videm, Čedad, Benetke in Trst. Prenočili so v Čedadu in Šempetru Slovenov. V Čedadu so si ogledali kulturne zanimivosti, v Beneški Sloveniji pa partizanska bojišča. Ob prisotnosti predstavnika p.d. Ivan Trinko so v Šent Lenardu položili venec na grobove 13 partizanov, ki so tamkaj pokopani, ter so padli v zasedi v Zaminu takoj po kapitulaciji fašistične Italije.

Izletniki so prevozili Koroško in Kanalsko dolino ter prišli v Beneško Slovenijo skozi Videm. Vsak izletnik je dobil točen popis krajev, kjer so se vozili, tako da je bil dokaj dobro seznanjen tudi z Beneško Slovenijo in nekaterimi njenimi značilnostimi. Prebivalstvo v nekaterih vaseh, kjer so se izletniki ustavili, jim je izkazalo prijetno dobrodošlico.

Takih izletov bi lahko bilo še več.

VPISOVANJE V VRTCE ONAIRC

Staršem priporočamo vpis otrok v slovenske vrtce

V Podgori bo tudi letos delovala slovenska sekcija vrtca - Prevoz otrok v Doberdob in Sovodnje

Uprava otroških vrtcev ONAIRC za Goriško, ki upravlja med drugimi tudi slovenske otroške vrtce v Pevmi, Podgori in Štandrežu na območju goriške občine ter vrtce v Sovodnjah, Rupi in Doberdobu, sporoča, da se bo vršilo vpisovanje otrok v te vrtce v petek 29. in v soboto 30. t.m. Z rednim poukom bodo pričeli v ponedeljek 2. oktobra. Prve dni bodo otroci v vrtcu samo do 11. ure dopoldne. V naslednjih dneh bodo pouk podaljšali polagoma do 16. ure.

Za vpis v te vrtce veljajo tudi letos isti pogoji kot lani ter se lahko vpišejo otroci v starosti od 3 do 6 let. Staršem priporočamo, da vpišejo svoje otroke v slovenski otroški vrtec, kjer bodo dobili prve napotke za skupno šolsko življenje, ki jim bodo pozneje pri rednem šolskem pouku zelo prav prišli in to v okolju, ki je najbližje njihovemu družinskemu življenju, kakor so ga bili doslej navajeni. Obenem bo njihova odsotnost od doma čez dan sprostila starše, da se bodo lažje posvetili svojemu vsakdanjemu delu.

Še posebej priporočamo slovenskim staršem v Podgori in tudi onim iz Ločnika, naj vpišejo svoje otroke v slovenski vrtec v Podgori, ki že nekaj let dobro in uspešno deluje v splošno zadovoljni staršev in tistih otrok, ki ga obiskujejo.

Kot smo že poročali, bo poskrbljeno za prevoz iz okoliških vasi doberdobske občine v vrtec v Doberdobu in za otroke z Vrha v vrtec v Sovodnjah.

Posojilo za izgradnjo telovadnice v Sovodnjah

Občinski svet v Sovodnjah se sestane v petek 29. septembra ob 20. uri. Na dnevnem redu je ostavka cestarja Luigija Ortolana zaradi fizične nesposobnosti, odobritev obračuna za leto 1966, najem posojila 18 milijonov lir pri goriški hranilnici za izgradnjo telovadnice, za katero bo del sredstev prispevala dežela na podlagi zakona št. 20 od 10 avgusta 1967; občinskemu uradniku Erminiju Mazzoliniju bodo zvišali periodične poviške, zahtevali bodo odprtje novega delovišča ter prispevek dežele za javno razsvetljavo.

Pri S. Pieru so našli truplo utopljenca

Domačini iz S. Pier d'Isonzo so včeraj našli v Soči blizu tega kraja truplo utopljenca, ki so ga potegnili na suho. O najdbi so obvestili karabinjerje iz Fogliana, ki so ugotovili, da gre za truplo 18-letnega Elia Causerja, študenta iz Fogliana, ki se je utopil pred devetimi dnevi v industrijskem kanalu pri Zagraju, ko se je peljal s tremi prijatelji ponoči z avtom iz Zdravščine proti domu. Kot znano so se ostali trije takrat rešili iz razbitega avtomobila, Causerja pa je odnesla voda. Goriški gasilci so nekaj dni zaman iskali njegovo truplo v kanalu, potem vzdolž Soče in celo v namakalnem kanalu Dottori ter opustili nadaljnje iskanje. Včeraj pa je Soča vrnila žrtev.

IZPRED PRIZIVNEGA SODIŠČA V GORICI

Dve oprostilni razsodbi zaradi prometnih prekrškov

Povoženi pešec je sam zakrivil nesrečo

Goriško prizivno sodišče je na svojem zadnjem zasedanju obravnavalo med drugim tudi dve prizivni razpravi v zadevi prometnih prekrškov.

V odsotnosti obtoženca so obravnavali zadevo 29-letnega Luigia Battistuttija iz Turjaka, ul. Garibaldi 56, ki je bil obtožen, da je dne 23. aprila lani z vespo v Pierisu povozil 39-letnega Decia Milocca iz Pierisa in mu povzročil telesne poškodbe ,za katere se je moral zdraviti 95 dni. Okrajni sodnik iz Tržiča je Battistutto dne 15. decembra lani obsodil na plačilo 133 tisoč 333 lir globe pogojno in brez vpisa v kazenski list.

Battistutta je takrat vložil priziv zaradi nepravilno utemeljene obtožnice. Pri prizivni razpravi ni bil prisoten, vendar ga je sodišče oprostilo ker ni zakrivil kaznivega dejanja, ker je povoženi pešec sam zakrivil nesrečo. Dodamo naj še, da ja bil pri omenjeni nesreči ranjen tudi obtoženec ter se je moral zdraviti v bolnišnici 25 dni.

Prav tako v odsotnosti obtoženca so obravnavali tudi zadevo 24-letnega Andrea Tavagnacca iz Manzana, ul. di Mezzo 11, ki je bil obtožen, da je dne 12. avgusta lani ob 4. uri ponoči v Gradežu vozil avto v vinjenem stanju, da je, ko so ga karabinjerji ustavili, žalil varnostne organe, preklinjal, ter da je tudi vozil prenaglo in da ni imel luči pri evidenčni tablici od zadaj. Na osnovi te obtožnice ga je sodnik v Tržiču dne 15. februarja letos obsodil na dva meseca pripora in plačilo 40 tisoč lir globe.

Tavagnacco je vložil priziv in okrožno sodišče mu je delno spremenilo prvotno obsodbo. Oprostilo ga je obtožbe zaradi kletvin in žalitve organov, globa pa je ostala toda pogojno in če bo tekom dveh mesecev plačal drugo globo v znesku 80 tisoč lir, ki jo je dobil od okrajnega sodnika v Čedadu z razsodbo od 8. marca 1965 pogojno. Branil ga je uradno odv. Pascoli.

Kino

Gorica

VERDI. 17.00: «Agente sigma 3 — missione Goldwater», Jack Taylor in S. Solar. Ameriški kinemaskope v barvah.

CORSO. 15.30-18.45-22: «La Bibbia», M. Parks (Adam) in U. Bergryd (Eva)

MODERNISSIMO. 16.30—22: «Chi era quella signora?», T. Curtis in D. Martin. Ameriški črnobeli film.

CENTRALE. 17.30—21.30: «I pericoli di Paolina», P. Boone in P. Austin. Ameriški barvni film.

VITTORIA. 17.30—21.30: «Il meraviglioso paese», R. Mitchum in Julie London. Ameriški barvni film.

Tržič

AZZURRO. 17.30—22: «Angelica ragazza Yet», G. P. Belmondo in M. Mercier.

EXCELSIOR. 17.30—22: «Pallottola senza nome», A. Murphy. Barvni film.

PRINCIPE. 17.30: «I ribelli di Carnaby street», M. Crawford. V barvah.

S. MICHELE. 19—22: «Controspionaggio chiama Scotland Yard», R. Mapier in A. Robinson.

Ronke

RIO. Zaprto.

EXCELSIOR. 19.30—22: «Goal». Svetovno nogometno prvenstvo 1966. Barfni film.

DEŽURNE LEKARNE

V GORICI

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna CRISTOFOLETTI na Travniku, tel 29-72.

V TRŽIČU

Danes ves dan in ponoči je odprta v Tržiču lekarna «S. Nicolò» dr. Olivetti, Ul. 1. maja 94, tel. 73-328.

V RONKAH

Danes ves dan in ponoči je odprta v Ronkah lekarna «All'angelo» dr. S. Olivetti, Ul. Roma 23 — tel. 72393.

šport šport šport

ČLANSKI ODBOJKARSKI TURNIR 10. SŠI

V Trebčah zmage Škamperla Barkovelj B in Cankarja B

Barkovljani so se uvrstili kar v polfinale

Tudi v Trebčah, kjer so pred kratkim otvorili skromno, vendar zelo funkcionalno igrišče, so imeli včeraj priložnost prisostvovati tekmam odbojkarskega turnirja 10. slovenskih športnih iger. Okoli igrišča se je zbralo lepo število ljudi, kar je nov dokaz, da je ta vas res športno zaživela.

Škamperle B 2
Gaja 0

(15:4, 15:8)

Gaja se je včeraj prvič predstavila v areni odbojkarskih tekem SŠI. Poraz je bil neizbežen, saj so odbojkarji iz Padriča in Gropade še novinci, ki so se komaj spoznali z elementi te panoge. Igralci še nego. tovo obvladajo prstno tehniko, na mreži pa se ne znajdejo. Hvale vredno pa je, da so kljub vsemu nastopili, pa čeprav so usodo že vnaprej poznali. Toda tudi z nastopi se brani domače borve, kar gre v čast vrlim predstavnikom Gaje. Jasno je, da so bili Svetoivančani bolj izkušneni, kar se je videlo na mreži, kjer so napadalci Škamperla prevladovali. Najbolj sta svetoivansko vrsto razgibala Dougan in Posega, pa čeprav tudi drugi niso zaostajali za njima.

Škamperle B — A. Dougan, F. Posega, D. Pilat, S. Udovič, A. Tavčar, D. Žiberna.

Gaja — P. Grgič, D. Kalc, A. Ferluga, R. Andolšek, D. Grgič, P. Racman, R. Grgič, W. Milkovič.

Sodnik — Morpurgo

Barkovlje B 2
Cankar C 0

(15:9, 15:4)

Barkovljani, ki imajo v ekipi precej igralcev, ki se rekreacijsko ukvarjajo z odbojko, so imeli lahko delo s tretjo ekipo Cankarja. Šentjakobčani so se potrudili, vendar se niso mogli postaviti po robu tekmecem, ki so po dveh nezanimivih setih prisilili Cankarjaše na predajo.

Z včerajšnjo zmago se je druga garnitura Barkovelj uvrstila direktno v polfinale. V četrtfinalu namreč nimajo tekmeca, ker sta šesterki Barkovelj A in Brega B, ki se v prvem kolu nista predstavili na igrišču, izpadli.

Postavi

Barkovlje B — Ž. Jagodic, I. Lasič, P. Kozlovič, S. Kafol, I. Starc, F. Fišer.

Cankar C — G. Olenik, D. Ban, M. Pahor, S. Gregorič, E. Laurenti, S. Ferluga.

Sodnik — Morpurgo

Cankar B 2
Dom Rojan 1

(11:15, 15:9, 15:12)

To je prva tekma odbojkarskega turnirja SŠI, ki se je zaključila v treh setih. Ekipi sta si bili precej izenačeni in vse je kazalo, da bo zmaga pripadla rojanskemu Domu, ki ima v svojih vrstah nekaj odličnih igralcev. Žal skupne igre ni bilo in tudi tolkači kot so Fabjan in drugi sploh niso mogli pokazati svojih vrlin. Nasprotno pa so Šentjakobčani zaigrali zagrizeno in bolj složno ter so si, posebno po zaslugi bratov Cesarjev in Kufersina, zaslužili napredovanje.

Postavi

Cankar B — Jankovič, S. Cesar, V. Cesar, Kufersin, Gombač, Ban, Počkaj.

Dom Rojan — B. Košuta, E. Košuta, Stegu, Fabjan, S. Kozman, R. Kozman, Žerjal, Kuret.

Sodnik — Dougan.

10. SSI

ODBOJKA

Danes članice

Danes, 27. t. m. v Dolini
ob 20.30 **Primorec — Zarja**
(sodnik Dougan)
ob 21. uri **Opčine — Gaja**
(sodnik Lovriha)
ob 21.30 **Sokol — Breg B**
(sodnik Dougan)

KOŠARKA

Jutri, 28. t. m. prvo kolo turnirja

V četrtek, 28. t.m., na igrišču v Bazovici
ob 16. uri
Kontovel - Opčine
ob 20.15
Cankar A - Sokol
ob 21.00
Barkovlje B - Zarja
V petek, 29. t.m., na igrišču v Bazovici
ob 20.15
Cankar B - Cankar C
ob 21.30
Breg - Dom Rojan

Začetek šolskega leta na slov. srednjih šolah

Ravnateljstvo slovenske nižje srednje šole v Gorici, Ul. Randaccio, sporoča, da se bo letošnje šolsko leto pričelo v ponedeljek 2. oktobra s šolsko mašo, ki bo v stolnici ob 10. uri. Dijaki naj se zberejo na dvorišču svoje šole ob 9.30 ter bodo šli skupaj v cerkev. Vabljeni so tudi starši.

Isto velja tudi za višjo gimnazijo, licej in učiteljišče, katerih dijaki se bodo zbrali ob 9.30 na dvorišču svoje šole.

Izgubljeno-najdeno

Na poveljstvu mestnih stražnikov v Mazzinijevi 7 hranijo naslednje najdene predmete: zlato verižico, zlato zaponko z vgraviranimi začetnicami, dve denarnici, dva zneska denarja, ciklomotor, sedem moških in osem ženskih koles, nalivno pero, kovček z moškim perilom ter zračno sesalko za kolo.

OBVESTILA

Športno društvo PRIMOREC — Trebče bo imelo jutri, v četrtek, 28. t. m., ob 20.30 v Ljudskem domu, občni zbor.

* * *

PRIREDITELJSKI ODBOR 10. SLOVENSKIH ŠPORTNIH IGER javlja, da se bo 3. oktobra zaključilo vpisovanje za nastop v naslednjih panogah: avto-moto gimkana, rusko kegljanje, šah, bli anje, kviz, «med dvema ognjema», otroška telovadba in peteroboj, streljanje, kros in namizni tenis.

Vpisovanje vsak dan (razen ob sobotah in nedeljah), na sedežu SZ Bor, Vrdelska cesta 7, od 20.30 do 21.30.

10. SLOVENSKE ŠPORTNE IGRE

Kolajne s plavalnega tekmovanja

STAFETA 4 x 66 M PROSTO (moški): 1. Sokol A, 2. Sokol B, 3. Občine

33 M PRSNO (članice): 1. L. Konič (Cankar), 2. M. Mužina (Cankar), 3. N. Filipčič (Sokol)

66 M PROSTO (člani): 1. B. Petelin (Sokol), I. Pertot (Škamperle), 3. F. Drasič (Škamperle)

33 M PROSTO (st. mladinke): 1. L. Battigelli (Sokol), N. Pertot (Sokol), 3. N. Zobec (Breg)

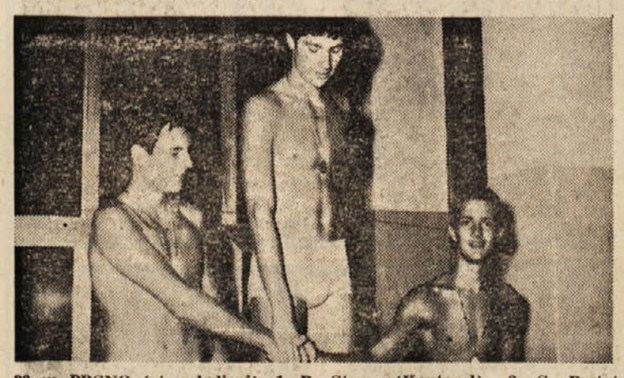

33 m PRSNO (st. mladinci): 1. P. Starc (Kontovel), 2. S. Pertot (Barkovlje), 3. M. Kobau (Sokol)

Štafeta 4 x 33 M PROSTO (ženske): 1. Sokol A, 2. Cankar, 3. Sokol B diskvalificiran

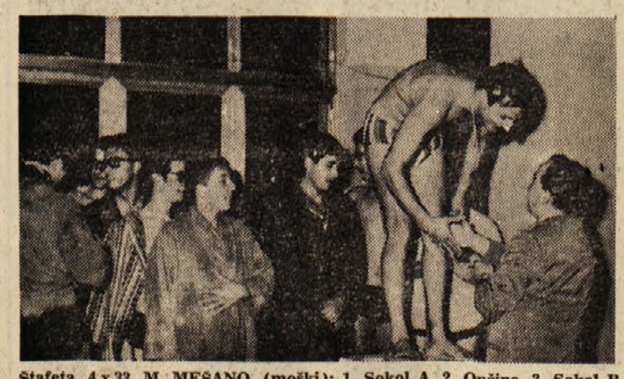

Štafeta 4 x 33 M MEŠANO (moški): 1. Sokol A, 2. Občine, 3. Sokol B

SLIKE OSTALIH ZMAGOVALCEV SO NA 3. STRANI

ILJA ERENBURG

SREČANJA S SODOBNIKI

(Odlomki iz knjige «Ljudje, leta, življenje»)

Vlado Clementis

V Parizu me je povabil na kosilo moj stari prijatelj umetnik, književnik, takrat češkoslovaški veleposlanik Adolf Hoffmeister. Pri njem sem srečal umetnika Šimo, ki je skoraj vse življenje preživel v Parizu in nepričakovano postal diplomat — kulturni ataše. Nismo se pogovarjali o politiki, temveč o umetnosti, spominjali smo se mladosti, Prage. Hoffmeister je slikal Nezvala z liro, mene pa na kovčku. Dejal mi je, da me prosijo, naj nastopim v Pragi s predavanjem o kongresu. Direktne zveze Pariz—Moskva takrat ni bilo. Prenočevali smo v Pragi in strinjal sem se.

Na pariškem letališču mi je neki mlad človek rekel: «Vaše predavanje bo jutri. Zunanji minister tovariš Clementis vas naproša, če bi prišli zvečer k njemu na večerjo.»

Živel sem v obdobju, ko sta usoda in delo mešali karte. Številni prijatelji iz moje mladosti so bili na nenavadnih položajih. Medtem ko sem sedel v kabinetu zunanjega ministra Češkoslovaške, sem se spominjal, kako sem se bil seznanil z Vladom.

To je bilo v Bratislavi 1928. leta. Mladi sodelavec mestne «Pravde» in pobudnik ter začetnik književne in umetniške revije «Dav» Vlado Clementis me je popeljal pod svoje brajde. (V Bratislavi je imel vsak proizvajalec vina pravico, da en teden na leto trguje s svojim vinom na malo. Na vrata je takrat pritrdil «smerokaz» — suho vejico.) V sobi je bilo veliko ljudi in hrupno. Prihajali so muzikantje, prodajalci prest in sira. Za našo mizo so sedeli mladi Slovaki, književniki. Spraševali so me o Majakovskem, konstruktivizmu, industrializaciji Sovjetske zveze, o tem, kaj delajo zdaj Ajzenštejn, Majerhold in Tatlin. Clementis je govoril o zmagi marksizma, potem pa je nenadoma zapel pesem o razbojniku Jànošiku, ki je ropal bogataše in naropano delil siromakom. Vsi so povzeli za njim. Clementis je z nasmehom, v katerem sem istočasno začutil zmedenost in ponos, dejal: «Vidite, takšni smo Slovaki...»

V stanovanju zunanjega ministra je bilo tesno zaradi tujih, okornih stvari. Kosili smo. Clementis je spraševal o kongresu, govoril je o Berlinu ni o tem, da so v Ameriki ljudje, ki bi radi začeli vojno. V nekaj letih se je bil spremenil, postal je obilnejši in temnejši. Ko sem ga pogledal, sem pomislil: verjetno ni lahko biti minister.

Lida je prinesla steklenico. Zgrabil sem čašo in se naenkrat spomnil na glas: «Tvoj oče je imel v Tisovcu čudovito breskovo žganje in še sadjevec, ki sem mu pravil «zubrovka»...» Vlado je oživel in se razveselil. Začela sva se spominjati daljne minulosti in lepih nepomembnosti, podobnih pajčevini jesenskega gozda. Nič več nisva govorila o bližnji konferenci zunanjih ministrov štirih držav, izogibala sva se vsemu, kar nas je skrbelo. Spominjala sva se tovarišev, se prepirala in šalila. Samo ko sem odhajal, je Vlado nenadoma rekel: «Ali se spominjaš, kako sem leta 1939 prišel k tebi, v ulico Cotentin? Bil sem bolan. Pogovarjala sva se o politiki, potem pa si mi prebral svoje verze «Zvestobo». To pa je pravilno. Če nas lahko kaj reši, potem je to zvestoba...»

Slučajno sem ohranil zvezek «Literarne enciklopedije», ki je izšla leta 1930. Tam sem našel pojasnilo: «Dav — tedenska slovaška literarnodružbena revija, ki izhaja v Bratislavi, združuje slovaške revolucionarne književnike, pretežno komuniste. Revijo urejajo kolektivno. Glavno delo vodi mladi, nadarjeni novinar, komunist Vladimir Clementis.» Enciklopedija omenja med sodelavci «Dava» Poničana, Novomeskega, Jilemnickega in Daniela Okàliha.

V Pragi so mi pravili, da je Dav nekakšna slovaška varianta «Devetsile». Z «devetsilovci» sem se seznanil že ob koncu leta 1923. Med njimi so bila velika književna imena — Nezval, Vančura, Biebl, Halas, Seifert; nadarjeni umetniki, režiserji, arhitekti. Ob koncu dvajsetih let so še nadaljevali z govorjenjem o povezavi med konstruktivizmom in komunizmom, navduševali so se nad industrijsko estetiko, fotomontažo, asociacijami likov, ljubili so Majakovskega, Picassa, Le Corbusiera, Ajzenštejna, Vertova, Aragona. Teoretik «Devetsila» je bil Teige, veseli samouk, gimnazijski razrednik s strastjo Don Kihota; znal je bil najti marksistično pojasnilo ustvarjalnih besed Hlebnikova ali «kaligramov» Apollinaira. Češka je bila bogata industrijska dežela in komunisti so imeli v njej velik vpliv. Ob Prago so udarjali različni vetrovi. Umetniki «Devetsile» so potovali v Pariz. Nezval se je zaljubil v Bretona. Slovaška pa je bila podobna siromašni guberniji predrevolucijske Rusije. Na čelu Dav je bil Vladimir Clementis, sin vaškega učitelja, komunist. Z očmi je bil stalno uprt v Moskvo — za «davovce» je bil katerikoli sodelavec Lef mnogo avtoritativnejši od vseh nadrealistov sveta.

Januarja leta 1928 sem bil na Slovaškem samo teden dni. Clementis mi je prigovarjal, naj pridem čez poletje. Obljubljal mi je, da mi bo pokazal deželo. Rekel sem mu: «Prizadeval si bom.» Slovaki so mi takoj prirasli k srcu, bili so zelo nesebični, precej naivni, takšni, kar je povezano z duhovno širino.

Ko sem se vrnil v Pariz, sem prejel pošiljko in pismo od Clementisa. Poslal mi je bil slovaške narodne pipe «zapekačke» in mi pisal: «Tisto pipo, ki je posebej zamotana, pa sem dobil takole: šel sem k nekemu starcu, strastnemu kadilcu. Ko je slišal, kaj iščem, je povlekel pipo iz žepa in mi jo dal. Rekel mi je, da jo kadi že trideset let in da jo želi darovati, ker ljubi Ruse (seveda na star način, kot so jih ljubili naši očetje).

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA GORICA: Ulica 24 Maggio 1/I Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV FRANČISKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — vnaprej četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir celoletna 7.700 lir — SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 501-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi tržaške in goriške pokrajine se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst